

## הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית

יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

### א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

השבתה). התשמ"ב-1982, של חבר הכנסת יצחק זינגר.  
לקריאה שנייה ולקריאה שלישית — חוק הרשויות המקומיות (פטור חיילים, נפגעי מלחמה ושוטרים מארנונה) (תיקון מס' 2). התשמ"ב-1982, שהחזירה ועדת הפנים ואיכות הסביבה, תורה רבה.

היו"ר מ' שחל:  
תורה.

היו"ר מ' שחל:  
אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת נ' לורך:  
ברשות היושב-ראש, הריני מתכבד להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת:

לדיון מוקדם — חוק התכנון והבנייה (ביטול היטל

### ב. שאלות ותשובות

2. האינפורמציה שקיבלתי היתה נכונה.

3. ראה תשובה על שאלה מס' 2.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני השר, לא שאלתי מי החל בידיות. אני מקבל את הגרסה של אדוני שהצבא הסורי החל בידיות. אבל כפי שנאמר בשאלתא, אדוני אמר לחבר הכנסת וירשובסקי ולי, שלא היתה שום פעולה של התקדמות כוחות צה"ל מעבר לדור-קרב ארטילרי ושהידיעות שפורסמו באמצעי התקשורת אינן נכונות. שאלתי מתייחסת למידע זה ולא לשאלה מי ירה תחילה.

סגן ראש הממשלה ש' ארליך:

השאלתא לא כללה את תוכן השיחה המדויק. הישבותי על-פי מה שאמרתי לך, כי צה"ל לא חקף ולא קבע לעצמו שום מטרות, אלא הגן על עצמו והשיב ביריות. הפעולה אחר כך היתה תוצאה של ההגנה.

שבח זיס (המערך):

נאמר שההגנה הטובה ביותר היא ההתקפה.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת המעטים הנמצאים כאולם, אתם עושים רעש של כנסת מלאה. התשובה יכולה שלא למצוא תן, אבל היא תשובה והיא על-פי התקנון.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

היא מאוד מצאה חן, אדוני היושב-ראש.

היו"ר מ' שחל:

אז ודאי וודאי טוב.

אני מזמין את שר התקשורת להשיב על שלוש שאלות. אדוני השר, מזכירות הכנסת הדפיסה שלוש שאלות, אבל לאמיתו של דבר יש שתי שאלות בלבד.

אבקש משר התקשורת להשיב על שאלתא מס' 1428 של חבר הכנסת דב זכין. איננו כאולם. התשובה תימסר לפרוטוקול.

היו"ר מ' שחל:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: שאלות ותשובות. סגן ראש הממשלה שמחה ארליך ישיב על שאלתא אחת.

1462. החלטת הממשלה על הפעולה בגזרת כחמדון

חבר הכנסת א' רובינשטיין שאל את סגן ראש הממשלה ש' ארליך ביום " בתמוז התשמ"ב (1 ביולי 1982):

ביום שלישי, 22 ביוני 1982, בשעה 18:15 נפגשנו עמך — חבר הכנסת מ' וירשובסקי ואני — כדי לברר אם יש ממש בידיעות שפורסמו באמצעי התקשורת באותו יום על מתקפה ישראלית בגזרת כחמדון על כביש ביירות-דמשק. אתה הודעת לנו, כי שותחת עם הרמטכ"ל באותו יום בשעה 16:45, וכי הרמטכ"ל הודיע לך כי לא חלה שום תזוזה בשטח וכי כל מה שמתרחש בגזרה המרכזית הוא "דור-קרב ארטילרי שהחל יום קודם לכן". כמו כן הוספת ואמרת לנו, כי לא התקיימה באותו יום כל ישיבת ממשלה או כל ישיבה של ועדת שרים. שקרמה לפעולה בגזרה האמורה ואשר הסמיכה כביכול את הצבא ליזום אותה בניגוד להפסקת האש שעליה החליטה הממשלה.

תוך זמן קצר התברר, שהידיעות באמצעי התקשורת אכן היו נכונות, וכי צה"ל השתלט על הגזרה האמורה ועל קטע כביש באורך של כ-25 קילומטרים. האלוף (מיל.) אהרן יריב ושר הביטחון א' שרון זאת בהופעותיהם הפומביות.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. על דעת מי נתקבלה ההחלטה על המתקפה בגזרה האמורה בכביש ביירות-דמשק, ביום שלישי, 22 ביוני 1982?

2. האם נקט כבודו פעולה כדי לברר מי האחראי לאינפורמציה הלא-נכונה שקיבלת לדברך באותו יום ומי נתן או ייתן עליה את הדין?

3. אם כבודו לא נקט פעולה כזו, האם הוא מוכן לנקוט פעולה כזו?

סגן ראש הממשלה ש' ארליך:

1. צה"ל לא ביצע מתקפה אלא השיב ליריות שהחל בהן הצבא הסורי.

רב זכין (המערך):  
אני כאן.

היו"ר מ' שחל:  
סליחה, דקה לפני כן לא היית.

רב זכין (המערך):  
אני עדיין לא במאסר.

1428. המשך תפעול עמדות החירום לאורך כביש החוף  
חבר הכנסת ד' זכין שאל את שר התקשורת כיום י"ט בסיוון  
התשמ"ב (10 ביוני 1982):

באריך 31 במאי 1982 נסגר ברדיו, כי 42 עמדות חירום  
הקיימות לאורך כביש החוף תפסקנה לפעול, כיוון שמשדר  
התקשורת, המופקד על תפעול התקין, מסרב לשאת בעלות  
אחזקתן; זאת על אף שהעלות היא כ-500,000 שקל לשנה  
בלבד. עוד נסגר שהן המשטרה והן מגן דודאדום רואות  
בעמדות אלו צורך חיוני. צוין, למשל, כי האזעקה הראשונה  
בעת התקפת המחבלים לפני כחמש שנים באה מעמדה כזו.

אבקש מכבודי להשיב:

1. כמה קריאות לעזרה באו מעמדות אלו ב-1981?
2. האם הנתונים שנמסרו על עלות האחזקה הם נכונים?
3. האם השר רואה בעמדות אלו צורך חיוני?
4. אם כן — כיצד בדעתו יש להמשיך ולתפעל אותן?
5. האם זה נכון שגם כיום רוב העמדות אינן פועלות?
6. האם זה נכון שיש במחסני משדר התקשורת 32 מערכות  
נוספות אשר הוזמנו לשם התקנתן ככביש תל-אביב-ירושלים  
ועדיין אין הן מותקנות?
7. אם כן — מתי יותקנו מערכות אלו?

שר התקשורת מ' צפורי:  
1. 153 קריאות.

2. הפרטים אינם נכונים. עלות האחזקה מסתכמת בסך של  
750,000 שקלים במחירים של היום. על זה יש להוסיף את  
עלות השיפוץ הכללי שיש לבצע במערכת, שלפי האומדן  
תסתכם בכ-1,800,000 שקלים.

3. כן.

4. ניתן להפעיל את המערכת אם ימצא בידי הבעלים של  
המערכת — משרד התחבורה — התקציב הדרוש לכך.  
5. נכון.

6. לא נכון. תשובה זו עונה גם על שאלה מס' 7.

היו"ר מ' שחל:  
רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רב זכין.

רב זכין (המערך):  
אני מבין מתשובתך, שהעניין נתון למעשה בידי משרד  
התחבורה. הבעיה היא כיצד תגיעו לדיון, כי אתה אינך מרגיש  
צורך בתפעול המערכת. הכירור חשוב מאוד בעיני.

שר התקשורת מ' צפורי:

בהחלט גם בעיני. אני פניתי כבר לפני חודשים מספר לשר  
התחבורה כדי שימצאו פתרון. אני מוכן בשמחה לספל בעוד  
כמה משרדים אם ייתנו לי את התקציבים ואת התנחיות לזה.  
אבל כיום, אם השאלה מופנית אלי — אני מוכר שירותים גם  
למשרדי ממשלה וגם לאנשים פרטיים. במקרה זה הבעלים של

השירות הזה הוא משרד התחבורה. יכול להיות שהוא צריך  
להגיע גם להסדר עם משרד הפנים והמשטרה. היות שזה שירות  
חשוב וחיוני, אבל משרד עובד לפי תקציב, ואני משקיע את  
התקציבים לפי הדברים שאני ממונה עליהם.

1469. פרסומת אישית לשר במודעות סידורי ההתקשרות  
לחיילים בחזית

חבר הכנסת ש' הלל שאל את שר התקשורת כיום י" בתמוז  
התשמ"ב (1 ביולי 1982):

בעקבות המערכה הצבאית בלבנון הנהיג משרד התקשורת  
סידורי התקשרות לחיילים שבחזית, ועל כך תבוא עליו הברכה.  
הודעה על שירות זה נתפרסמה במודעות ענק בעיתונים מטעם  
המחלקה לקשרי ציבור של משרד התקשורת.

במודעות אלו, שהתפרסמו באותיות קידוש לבנה, טרחה  
המחלקה לקשרי ציבור לפרסם, כי ההחלטה למתן שירות טוב  
זה נתקבלה על-ידי כבוד שר התקשורת מר צפורי בכבודו  
ובעצמו.

מקובל כי כל ההחלטות של משרד ממשלתי, לטובה או  
לרעה, הן באחריותו ועל דעתו של השר הממונה, ועם כל  
ההערכה לכוונותיה של המחלקה לקשרי ציבור של משרד  
התקשורת, יש לציין כי לא מקובלת במערכת שלנו חלוקה בין  
ההחלטות של משרדים ממשלתיים המחלקות על-ידי השר  
בעצמו לבין אלו המחלקות על-ידי מישורו אחר, שהרי הכול  
הוא באחריות השר.

לפיכך, הריני מתכבד לשאול:

1. האם אין בכך משום טעם לפגם שדווקא על רקע זה של  
דאגת העם לבניו שבחזית ניתן על-ידי המחלקה לקשרי ציבור  
פרסום שיש עמו ביטוי לפרסומת אישית?

2. האם מוכן כבודו להורות למחלקה האמורה לבטל  
פרסום מיותר זה ולהקפיד להבא על הימנעות מפרסום שיש בו  
כדי לפגום בטעם הטוב?

שר התקשורת מ' צפורי:  
(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת י' חשאי)

1. הפרסום לא נעשה ביוזמתי, אך הוא בהחלט ביטא את  
דאגתי לחיילים שבחזית ולא את דאגתי לפרסומת. כפי  
שהשואל מנסה להציג, אני לא בדקתי את המודעה ואולי זאת  
שגיאה. לפיכך התשובה על השאלה — אין, אני רואה  
לפרסומת לרובים האלה.

2. כן. נתתי הוראות. הפרסום הסתיים ממילא, והמשרד  
הקפיד תמיד על טעם טוב בכל פרסומיו וימשיך לעשות זאת.

יהודה חשאי (המערך):  
אפשר שאלה נוספת?

היו"ר מ' שחל:  
אין שאלה נוספת.

אחרון נחמיאס (המערך):  
זה טוב, אבל צריך שזה יהיה לכל הגזרות.

שר התקשורת מ' צפורי:  
יש לכל הגזרות. העמדנו את הציוד לכל הגזרות. הצבא  
צריך להגיע אותו בכל הגזרות. אני יכול לייצג לו, אני יכול  
להציע. המשרד מקים כעת עוד כמה נידות. אני רוצה להגיד  
במאמר מוסגר, שמיליוני רבים של שקלים מושקעים לא  
בציוד אלא בשיחות, אבל עושים את זה בשמחה.

היו"ר מ' שחל:

אני מזמין את שר התיירות להשיב על שאלות.

1098. שיתוף פעולה ישראלי-מצרי בתחום התיירות

חבר הכנסת ר' נעים שאל את שר התיירות ביום א' בניסן התשמ"ב (25 במרס 1982):

בימים הקרובים עומדת ישראל לסגת מחצייהאי סיני על-פי הסכם השלום עם מצרים. החודשים שחלפו מאז הסכם קמפ-דייוויד ועד לתאריך הנסיגה שימשו לישראל אבן-בוחן לכוונותיה של מצרים לשלום.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. כיצד בא לידי ביטוי שיתוף הפעולה בין משרד התיירות בישראל למשרד התיירות המצרי?

2. אילו חבילות תיירות נחתמו בין ישראל למצרים מאז חתימת הסכם השלום ועד היום?

3. מהו מספר הישראלים שביקרו עד היום במצרים? מהו מספר המצרים שביקרו עד היום בישראל? אם קיים פער גדול במספרים — האם יכול השר ללמוד משהו מפער זה על מהות קשרי התיירות בין שתי המדינות?

4. מהי מהות הקשרים בין התאחדות כתיי-המלון בישראל להתאחדות כתיי-המלון במצרים?

5. מהי מהות הקשרים בין איגוד סוכני הנסיעות הישראלים לאיגוד סוכני הנסיעות המצרים?

6. האם קיימים הסכמים לחבילות תיירות בין משרד למשרד המקביל במצרים למשך 3 השנים שלאחר הנסיגה הסופית של ישראל מסיני ב-26 לאפריל 1982?

שר התיירות א' שריר:

1. שיתוף הפעולה בין משרדי התיירות של ישראל ומצרים בא לידי ביטוי במסגרת הסכם התיירות הקיים בין שתי הארצות, שעיקרו הם: פעולות משותפות לעידוד התיירות מארצות-חך למצרים ולישראל, פעולות עידוד תיירות מצרית לישראל ולהיפך, ייוום ביקורים של סוכני נסיעות, מקדמי מכירות תיירות ונציגי כלי תקשורת מארצות-חך לסיורים לימודיים בשתי המדינות וייוום שיווק חבילות סיור מאורגנות באמצעות גורמי תיירות שונים. כמו כן, הוסכם על הסדרי מעברם לתיירים ולישראלים כיום, באוויר וביבשה, ועל המשך תפעול מתקני התיירות השונים בסיני, שני הצדדים רואים בהסכם התיירות הישג כלכלי-חברתי חיוני, הבא גם להצביע לעולם הלכה למעשה על תרומתה החשובה של התיירות לשלום ולהחשת תהליכי הנורמליזציה כמערכת היחסים בין מצרים לבין ישראל.

אני מנצל הזדמנות זו וקורא מעל כמת כנסת ישראל גם ליתר הארצות הערביות להפיק את הלקחים הקונסטרוקטיביים המתבקשים מהתוצאות המעשיות של הסכם התיירות שלנו עם מצרים. יישום הסכמים כאלה מצדם יביא לשיפור רווחתם הכלכלית, הסוציאלית והחברתית של בני עמיהם. אז גם תבוא לידי ביטוי נכונותם של הנציגים ישיעיהו ונכונותם לשתף את חזיתותיהם למזמרת לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה.

2. מאז נחתם הסכם התיירות בינינו לבין מצרים, נערכו ביקורים הדדיים של משלחות מקצועיות, וכמה מלונאים, סוכני-נסיעות, אנשי תקשורת, נציגי חברות תעופה ואנשי ממשל וצמרת משרד התיירות. אלו גם אלו קבעו כינוס הסדרי ונהלי עבודה מסחריים שהפכו, לעתים, גם ליחסי רעות.

3. הביקורים ההדדיים הללו הניבו פירות שבאו לידי ביטוי בשורה של פרסומי חבילות סיורים לשתי הארצות, שהוכנו והופצו בעולם מטעם סוכני נסיעות, ובמכתר מאמרים שראו אור בעיתונות העולמית בכתבי העת המקצועיים לענייני תיירות.

4. ב"י 1981 ביקרו 26,500 תיירים ישראלים במצרים. באותה שנה ביקרו 2,600 תיירים מצרים בישראל.

5. בחודש יוני האחרון נפתחה בקהיר לשכת התיירות הישראלית, ואף שהיא עדיין לא נפתחה רשמית, פעילותה ענפה ואלפי מצרים באים להתעניין בביקורים בישראל. במקביל החלו מארגני טיולים במצרים לפרסם בעיתונות המצרית על חבילות תיור לישראל, דבר שנאסר עליהם בעבר. אני מאמין שאנו עדים לתהליך קבוע ורצוף של נורמליזציה גם בתחום התיירות.

1148. פרויקט התיירות באזור נחל-חבר

חבר הכנסת א' רון שאל את שר התיירות ביום ח' בניסן התשמ"ב (1 באפריל 1982):

נודע לי מפרסומים שונים, שאושרה תוכנית-מתאר המבוססת על הקמת אתר תיירותי חדש באזור ים-המלח, בשפך נחל-חבר, אשר יכלול 35 כתיי-מלון, עיר עילית, כביש גישה ועוד.

אבקשך להשיב לי:

1. האם הידיעות הנ"ל נכונות?

2. אם כן — כיצד מתיישב הדבר עם האתר הקיים בעין-בוקק, אשר הושקעו בו מיליארדים ומתכננים להשקיע בו עד שנת 2000 בכניית עוד 18 כתיי-מלון?

3. כיצד מתיישב הדבר עם התוכנית לבנות אתר תיירות באזור בריכות האיגום של פרויקט תעלת-הימים?

4. כיצד מתיישב הדבר עם התוכנית להקמת מרכז תיירות חדש באזור קליה?

5. האין בכניית 35 כתיי-מלון משום הפרזה, היות שעומדים לבנות שם יותר חדרים מאשר קיימים בפועל ובתכנון באילת?

6. האם אין עצם הפגיעה בנופיו הייחודיים של מדבר-יהודה, דווקא במרכז שמורת הטבע, משום פגיעה בנוף ופגיעה בפוטנציאל התיירותי של אזור זה כאזור טיולים מדברי לתיירות פנים וחך כאחת?

7. לפיכך — מרוע לא עדיף להשקיע בתשתית הקיימת זה כבר באזור עין-בוקק, במקום להשקיע הן בתשתית חדשה ללא צורך, תוך פגיעה ללא רחם בנוף מדבר-יהודה?

שר התיירות א' שריר:

(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת י' חשאי)

1. לא.

2. סדר הקדימויות לפיתוח אזור ים-המלח, שעליו הוחלט במשרדנו, יהיה כדלקמן: א. סיום עבודות הפיתוח והבנייה באזור עין-בוקק ונווה-זוהר; ב. פיתוח אזור קליה, בהתחלה שהמשאבים יבוקשו לפיתוח תשתית לא יהפכו את הפרויקט לבלתי כדאי למשקיעים; ג. פיתוח אזור נחל-חבר במתכונת שאושרה על-ידי הוועדה המתחית (ולא התוכנית שהוגשה לאישור).

3. לאזור מדבר-יהודה יש פוטנציאל תיירותי מובהק, ואין לנו כל כוונה לפגוע בייחודו. אנו פועלים במרץ לעודד ארצה

לפני שבועות מספר אישרה הנהלת דירקטוריון החברה הממשלתית לתיירות הכנת תוכנית מתאר לתיירות בבקעת הירדן, ביהודה ובשומרון.

במקביל, משתתפת החברה הממשלתית לתיירות, ביחד עם ההסתדרות הציונית וגופים אחרים, בהשקעות לצורך פיתוח פרויקטים תיירותיים באזור בקעת הירדן. כך לדוגמה, אנו משתתפים במימון עבודות שחזור ארמונות החשמונאים ביריחו.

משרדנו בודק כיום את אפשרויות פיתוח התיירות באזור קליה, פיתוח התשתית החסרה והקצאת קרקע ליוזמים שפנו אלינו. ביום סיום באזור ים המלח שערך משרדנו הוחלט, שעם השלמת הפיתוח באזור עין-בוקק ונווה-זוהר ביס-המלח יופנו המשאבים לפיתוח אזור קליה, במידה שהבדיקות ויכוחו, כי הדבר כדאי ואפשרי.

1268. כינון אגד ערים לתיירות בחיפה ובאזור הצפון  
חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר התיירות ביום כ"ד באייר התשמ"ב (17 במאי 1982):

חיפה ואזור הצפון נמצאים במצב נחיתות בנושא התיירות לעומת מרכז הארץ. לא כל שכן לעומת ירושלים. למצב נחיתות זה יש רקע היסטורי, כלכלי, חברתי ואפילו פסיכולוגי.

עיריית חיפה וגורמים ציבוריים אחרים בחיפה והסביבה, יחד עם גורמי תיירות מקומיים, עושים מאמץ עליון לשינוי המצב. יש הסבורים כי כינון "אגד ערים לתיירות" עשוי לסייע לשינוי המצב.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם בדעת השר לכונן אגד ערים כזה?
2. מה בדעת המשרד לעשות בזמן הקרוב לשינוי המגמות בכיוון חיובי?

שר התיירות א' שריר:

משרד התיירות יתמוך ברצון בהמשך מגמת ההתפתחות של כינון אגד ערים לתיירות. בהקשר זה אני מבקש להצביע על הניסיון המוצלח של הקמת אגד התיירות ליישובי אצבע-הגליל והגליל העליון. אגד זה הוקם בסיוענו ובתמיכתנו, והוא פועל למען עידוד תיירות הפנים ועידוד תיירות החוץ גם יחד.

אני רואה בהחלט מקום להקים גופים דומים לאזור חיפה והגליל המערבי, ערים לאורך חופי הים-התיכון, יישובי הרי יהודה והשומרון, הנגב ועוד. כינון אגד ערים לתיירות יגביר את היקף המשאבים התקציביים לצורך פעולות משותפות בתחומי הפרסום והשיווק לתיירות פנים וחוץ בעת ובעונה אחת.

משרד התיירות פתוח לכל הצעה בכיוון זה שתבוא מצד ראשי ערים ומועצות בערי קיט ונופש.

1269. אספקת חשמל והקמת שירותים באתר התיירות של הגדר הטובה

חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזלניו שאלה את שר התיירות ביום כ"ד באייר התשמ"ב (17 במאי 1982):

בעת ביקורי באתר התיירות שעל יד הגדר הטובה בגבול לבנון ב-7 במאי 1982, נמסר לי כי לפני חמישה חודשים חנכת את אתר התיירות והבטחת לחברו לרשת החשמל ולהקים בו מבנה לשירותים. בעלי החנויות מסרו לי, שעל אף פניותיהם המרובות מאז, טרם נענתה בקשתם להתקין חשמל בחנויות וכמו כן לבנות שירותים שישדרו תיירי חוץ ותיירי פנים המבקרים באתר זה.

תיירות טבע ומדבר. ויעידו על כך מפעילי מפעל התיירות במצפה-שלם, המתבססים על המדבר וייחודו כמוקד משיכה לתיירים.

1149. בחירת יושב-ראש הדירקטוריון של החברה לפיתוח עכו העתיקה

חבר הכנסת א' לבני שאל את שר התיירות ביום ח' בניסן התשמ"ב (1 באפריל 1982):

יושב-ראש הדירקטוריון של החברה לפיתוח עכו העתיקה בע"מ, מר קניג, התפטר מתפקידו והדירקטוריון של החברה המליץ על מינויו של חבר הדירקטוריון מר זאב (וילי) כ"ץ כיושב-ראש.

נודע לי כי אחד מעוזרי שר התיירות הציע למר כ"ץ, כי יוותר על תפקיד היושב-ראש של הדירקטוריון.

יואל השר להשיב לי:

1. האם יודע כבודו כי למר כ"ץ יש יחס מיוחד ונגיעה לענייני עכו בכלל ולבעיות עכו העתיקה בפרט?

2. האם ידוע לכבודו כי מר כ"ץ ישב במבצר עכו בתוככי עכו העתיקה במשך כ-7 שנים, כחבר האצ"ל שנאסר על-ידי הבריטים בגין החזקת נשק?

3. האם כבודו יודע כי הני"ל מעורה בחיי הציבור הן כמוכיר התאחדות כלכלית ידועה וכן משום שניהן מספר שנים נכבד כחבר מועצת עיר גדולה?

4. האם בעמדתו של השר אין פגיעה באסיר ציון שהקריב כה הרבה למען הקמת המדינה, לשחרורה של עכו ולפיתוחה?

5. האם יש בדעת השר להתחשב בהמלצת הדירקטוריון ובאישיותו של המועמד לתפקיד יושב-ראש הדירקטוריון?

תשובת שר התיירות א' שריר:  
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. כן.

3. כן, ובנוסף על כך הוא מכהן זה שלוש שנים כחבר מועצת המנהלים של החברה לפיתוח עכו העתיקה.

4 ו-5. בשל היכרותי את מר וילי כ"ץ ובשל עברו המפואר בשיירות העם והמולדת החלטתי כבר לפני כחודשיים למנות את מר כ"ץ כחבר מועצת המנהלים של החברה הממשלתית לתיירות. בתוקף תפקידו ירכיב מר כ"ץ את כל פעולות פיתוח אחרי ההנצחה של המחנות, שבהם תהיה מעורבת החברה הממשלתית לתיירות ברחבי הארץ. המינוי הועבר לחתימת שר האוצר.

1267. פיתוח התיירות בבקעת-הירדן

חבר הכנסת א' כ"ץ-עזו שאל את שר התיירות ביום כ"ד באייר התשמ"ב (17 במאי 1982):

אודה לך אם תשיב לי:

1. האם קיימות תוכניות פיתוח והשקעה בתיירות בשנת התקציב הנוכחית באזור בקעת-הירדן, ממחולה בצפון ועד מצפה-שלם בדרום?

2. מה הוא התקציב המיועד למטרות אלה לשנה זו?

תשובת שר התיירות א' שריר:  
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ולעודד תנועת תיירות לישראל. בקביעות אלו הם ישמשו לנו שגירי רצון טוב ופצלו למניעת ביטולי ביקורים של תיירים.

1339. מינויים מפלגתיים בחברה הממשלתית לתיירות  
חבר הכנסת מ' וירשובסקי שאל את שר התיירות ביום ב' בסיון  
התשמ"ב (24 במאי 1982):

בעיתון "הארץ" מיום שני, 17 במאי 1982, התפרסמה ידיעה שלפיה היושבי ראש והחברים של הדיקטוריון הנוכחי של החברה הממשלתית לתיירות הם כולם, למעט אחד, מהמפלגה הליברלית, מסיעתו של השר.  
אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?  
2. מה הוא מספרם של חברי המפלגה הליברלית שמונו על ידך, מאז נתמנה לשר התיירות, לתפקידים במשרד התיירות ובחברות ממשלתיות, ששר התיירות רשאי למנות את חבריהם?

שר התיירות א' שריר:  
1. לא.

2. מינויים של חברי מועצות מנהלים אינו על דעת השר כלבד ולא לפי מפתח מפלגתי. השיקול העיקרי הוא התאמת האיש לתפקיד ותורמתו האפשרית לחברה ולנושא. כל מינוי מקבל אישור מראש משרות החברות.

1340. הפסקת בניית שישה בתי-מלון באילת  
חבר הכנסת ד' תיכון שאל את שר התיירות ביום ב' בסיון  
התשמ"ב (24 ביוני 1982):

שישה בתי-מלון, הנמצאים בשלבי בנייה או תכנון, הופסקה העבודה בהם עקב הרעת תנאי ההלוואות הממשלתיות. משרד התיירות מעניק הלוואות והטבות בשיעור 50% ממה שהוא מעריך כמחיר תקן לבניית חדר. מאחר שהתקן לא עודכן, מגיעה, לדברי המשקיעים, הערכת משרד התיירות למחצית מהערך האמיתי של בניית חדר.  
שאלותי הן:

1. לאור חשיבותה הרבה של אילת כמרכז תיירות, בעיקר לאחר הנסיגה מסיני, האם אין מקום להאצת קצב בניית בתי-מלון שם, או לפחות לעידוד השלמת מלונות הנמצאים בלשבי בנייה שונים?

2. מדוע לא עודכן התקן למתן הלוואות לבניית חדרים בבתי-מלון? מתי יעודכן?  
3. מה יעלה בגורלם של ששת בתי-המלון הנ"ל?

תשובת שר התיירות א' שריר:  
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

באילת קיימים היום כ-2,500 חדרי מלון ואכסון, עוד 2,000 נמצאים בבנייה ו-2,000 נוספים בשלבי תכנון. אני צופה שבאילת תיווצר בשנים הקרובות בעיה של עודף חדרים, שיאלץ אותנו ואת המלונאים למאמץ שיווקי אדיר. למרות זאת, אין בדעתי להפסיק בניית פרויקט תיירות כלשהו שאושר כדין, וכל יום יקבל את מירב הסיוע ממשרדנו.

משרדנו נמצא במשאומתן מתקדם עם משרד האוצר, על-פי ממצאי סקר שערכנו ותוכנית עדיכון מחיר לחדר שהצענו. אני מקווה שבקרוב מאוד אוכל להודיע על המחיר החדש לחדר, שממנו נגזר הסיוע לבוני מלונות.

אני יודע כאלו בתי-מלון מדובר. מכל מקום, ליום אחד יש קשיים כספיים, ולמרות סיוע שלנו בעבר לא נראה כיום שיעלה בידוי לבנות את הפרויקט.

נוכח העובדה שהחיסרון בחשמל ובשירותים פוגע בתפעולו התקין של האתר וגורם למרירות אצל קהל המבקרים, רצוני לשאול את כבודו:

1. מה הן הסיבות שטרם נענתה בקשתם של בעלי החנויות לחברם לרשת החשמל?

2. האם קיימת תוכנית להיענות לפנייה בימים הקרובים?

3. אם לא — מה הן הסיבות לכך?

4. האם קיימת תוכנית לבניית מבנה שירותים?

5. אם כן — מתי יחלו בבנייה?

6. אם לא — מה הן הסיבות לכך?

תשובת שר התיירות א' שריר:  
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אתר הגדר הטובה יחובר בשנה הנוכחית לרשת החשמל. כאחר יוקם מבנה שירותים בשנת התקציב הנוכחית.

1270. ביטול ביקורים של תיירים בישראל

חברת הכנסת ש' ארבל-אלמזלגני שאלה את שר התיירות ביום כ"ד באייר התשמ"ב (17 במאי 1982):  
בעיתון "הארץ" פורסם, שיותר מ-1,000 תיירים וצליינים מבריטניה ומאירלנד ביטלו את ביקוריהם בישראל. כמו כן נמסר, שתופעה זו של ביטול ביקורים תגלתה גם אצל סוכני נסיעות בארצות נוספות.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם למשרד התיירות ידוע על ביטול ביקורים בישראל מצד תיירים וצליינים מבריטניה ומאירלנד?

2. האם היו ביטולים נוספים גם מארצות אחרות?

3. אם כן — מהן הסיבות לביטולים?

4. אילו אמצעים נוקט משרד התיירות כדי למנוע ביטול ביקורים של תיירים בישראל?

תשובת שר התיירות א' שריר:  
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 ו-2. אומנם נכון שלנוכח המתיחות הביטחונית שאירעו בגבול הצפון נמנעו במשרד התיירות הודעות על-אודות ביטול ביקורי קבוצות תיירים, ובתוכן גם של צליינים נוצרים.

3. למרבה הצער, ביטולים כאלה הם פועל יוצא ישיר מהשחקפות פני הדברים באזורנו בכלי התקשורת בחוץ-לארץ, המשפיעים מאוד על הלכי דעת הקהל בבחירת ארצות היעד לביקורים.

4. כפעולת-מנע מהירה יזם משרד התיירות בשיתוף עם גורמי התיירות השונים בארץ את הזמנתם של נציגי כלי תקשורת ומעצבי דעת הקהל לערוך בארץ סדרות של סיורים. מטרתנו היתה להעמידם מקרוב על קיום מהלך חיים סדיר ושוטף בארץ, נטול כל אלמנטים של מתיחות ולחצים העשויים להשפיע על האטת תנועת התיירות. בהקשר זה אציין, כי להשגת מטרה זו ניצלנו גם את מבצע "הראלי" — טוס ונהג, שנערך לא מכבר בארץ, בהשתתפות כ-200 סוכני נסיעות ועיתונאים מאירופה. הללו סיירו ברחבי הארץ ועמדו בעצמם מקרוב על חיי היום-יום בארץ. כולם הדגישו, כי לא חשו במתיחות העשירות להשפיע על המשך מאמצינו לפתח

התשמ"ב (3 ביוני 1982):  
שאלתי לכבודו הן:

1. מה הוא מספר החברות הערכיות במזרח-ירושלים העוסקות בקליטת תיירות נכנסת?
2. מה הוא גודל צי האוטובוסים העומד לרשותן ומה הוא שיעור הגידול לעומת שנת 1977?
3. מה הוא מספר מורי הדרך הערכים המורשים במזרח-ירושלים ומה היא דרך הכשרתם?
4. האם משרדך עורך כדי לעודד חברות תיירות במגזר הערבי והדרוזי ביתר חלקי הארץ?

תשובת שר התיירות א' שריר:  
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במזרח-ירושלים פועלות 31 סוכנויות נסיעות המטפלות בתיירות נכנסת.
2. במזרח-ירושלים פועלות 9 חברות להסעת תיירים עם צי של 99 אוטובוסים גדולים, 41 אוטובוסים קטנים ו-15 מכוניות "אשכול"; זאת לעומת 7 חברות להסעת תיירים במזרח-ירושלים בשנת 1977, עם צי של 41 אוטובוסים גדולים, 33 אוטובוסים קטנים ו-35 מכוניות "אשכול".

עם זאת, יש לציין כי עומדות לרשות סוכני הנסיעות במזרח-ירושלים (כפי שעומדות לרשות שאר סוכני הנסיעות בישראל) עוד 34 חברות להסעת תיירים עם צי של 605 אוטובוסים גדולים, 150 אוטובוסים קטנים ו-315 מכוניות "אשכול", לעומת 20 חברות להסעת תיירים בשנת 1977, אשר לרשותן עמד צי של 489 אוטובוסים גדולים, 49 אוטובוסים קטנים ו-27 מכוניות "אשכול".

3. א. מספר מורי-הדרך המורשים במזרח-ירושלים הוא 97, מהם 55 בעלי רישיונות ארציים ו-42 בעלי רישיונות אזוריים (ירושלים, יהודה ושומרון); ב. 114 מורי-דרך ממזרח-ירושלים קיבלו רישיונות ב-1967 להדרכה בירושלים, ביהודה ובשומרון. על סמך הרשיון הידני; ג. ב-1972 התקיים קורס מיוחד למורי-דרך ממזרח-ירושלים. על סמך קורס זה הורחב רשיון ההדרכה שבידי 56 מורי-דרך לרשיון כלל-ארצי; ד. כל מורי-הדרך ממזרח-ירושלים חייבים לעבור השתלמות שנתיית של יום אחד (כמו יתר מורי-הדרך בישראל) על-מנת לחדש את רשיונם.

4. כן, אין כל הבדל בין המגזר הערבי והדרוזי ביתר חלקי הארץ ליתר המגזרים בארץ. דין אחד לכולם.

הו"ר מ' שחל:  
אני מודה לשר התיירות.

1355. עידוד תיירות לנהרייה

חברת הכנסת ש' ארבל-אמנולינו שאלה את שר התיירות ביום ב' בסיוון התשמ"ב (24 ביוני 1982):  
בעלי תי-המלון בנהרייה מסר ככנס חירום שקיימו, ש-42 קבוצות תיירים ביטלו את בואן לנהרייה.

המצב לאורך צבול ישראל-לבנון מעורר דאגה רצינית בקרב בעלי תי-המלון ובעלי עסקים בנהרייה, החוששים למיעוט מבקרים בחודשי הקיץ.

נוכח העובדה שתעשיית התיירות מהווה גם כיום אחד ממקורות הקיום של מאות משפחות בנהרייה, רצוני לשאול את כבודו:

1. האם משרדך מודע לתופעה שקבוצות תיירים רבות ביטלו את בואן לנהרייה?
2. אם כן — אילו אמצעים נוקט ועומד לנקוט משרדך על-מנת לעודד תיירות מחוץ-לארץ לשהות בנהרייה בחודשי הקיץ?

3. האם ננקטו האמצעים לעודד תיירות פנים לנהרייה כדי למנוע אבטלה בענף התיירות?

תשובת שר התיירות א' שריר:  
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. השאלתא הוגשה לפני מבצע "שלום הגליל", ולאור המצב היום אני מבקש להתייחס למצב התיירות בגליל, ובכלל זה בנהרייה. בהתאם ללחקי העבר אנו מבחינים, כי מיד אחרי כל מלחמה ניכרת ירידה משמעותית בתיירות לארץ ולאחר תקופה מסוימת, בדרך כלל כמה חודשים, חוזר המצב לקדמותו. בשלב זה אנו עדים לכמה ביטולים של קבוצות לישראל ולעצירה משמעותית בהמשך ההזמנות החדשים הקרובים.

2 ר.3. מאז כניסתי לתפקיד שר התיירות ראיתי בתיירות הפנים יעד חשוב של המשרד לצד התיירות הנכנסת. עידוד תיירות הפנים חשוב למשק המדינה, לענף התיירות ולחברה הישראלית גם יחד. בעקבות מבצע "שלום הגליל" הכרזנו על שני מבצעי עידוד בתיירות פנים. האחד מיוחד לצפון — יע"ל — ישראלים עולים לצפון, ומטרתו עידוד ישראלים לבלות בצפון. המבצע השני — "שי לחייל" — מטרתו לאפשר לכל חייל מילואים שגויס למבצע לבלות עם משפחתו נופש בארץ במחיר זול ב-30% מהמחיר הרשמי. אני מאמין ששני מבצעים אלה יסייעו לענף התיירות בארץ בכלל ובצפון בפרט להיחלץ מהמשבר, המוכן כשלעצמו, הפוקד אותם בשל המלחמה בלבנון.

1415. חברות התיירות הערכיות במזרח-ירושלים

חבר הכנסת א' נסראלדין שאל את שר התיירות ביום י"ב בסיוון

### ג. הצעת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), התשמ"ב — 1982\*

(קריאה ראשונה)

סגן שר האוצר ח' קופמן:

כבוד הוועדה, כנסת נכבדה, מטרת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), התשמ"ב — 1982, היא לתת פיצוי עבור פיגור בתשלום מענקים וקצבאות לזכאים על-פי

הו"ר מ' שחל:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), התשמ"ב — 1982, בקריאה ראשונה. את החוק יביא סגן שר האוצר חיים קופמן.

להצביע נגד הצעת החוק אף לא להצביע בעדה, אלא להימנע מהצבעה, ואסביר מדוע.

אנו דנים בקבוצות החלשות ביותר בחברה. אומנם הצעת החוק באה לפזוז אותן ולשפר את מצבן, אבל מה שמרע לנו הוא מעט מדי ומאוחר מדי. חוק נקרא: חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום). אם מאחרים בתשלום צריך לגלות קצת יותר רוחב לב ולתת פיצוי מלא ולא חלקי.

אנמק בדברי מדוע החוק לוקה בחסר ומדוע סגן שר האוצר לא היה נדיב. מן הראוי לגלות קצת יותר רוחב לב כאשר דנים בקבוצות שהגורל התאכזר אליהן, שהן המקופחות ביותר בחברה.

את החוקים שהחוק המוצע יחול עליהם אפשר לחלק לשלושה סוגים. הראשון בהם הוא חוקים שלפיהם התגמול משולם ישירות על-ידי המדינה, ואלה הם: חוק החיילים המשתחררים (החזרה לעבודה), התשי"ט—1949; חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"ט—1950; חוק נכי המלחמה בנאצים, התשי"ד—1954; חוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז—1957; חוק הנכים (תגמולים ושיקום), (נוסח משולב), התשי"ט—1959; חוק המשטרה (נכים ונספים), התשמ"א—1981, וחוק שירות בתי הסוהר (נכים ונספים), התשמ"א—1981.

חוקים אלה חלים על קבוצות שלמות של אנשים, שאינני יודע אם יש את ורע למצבם הנפשי ולמצבם המשפחתי. ואם באים לתקן את החוקים, צריך היה לגלות נדיבות ורוחב-לב גדולים יותר כלפי קבוצות אלה.

אפרט עתה את החוקים שלפיהם משולם התגמול על חשבון המדינה באמצעות הביטוח הלאומי, אשר משמש במקרה זה כשלם בלבד: חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל—1970; חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב—1972; חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א—1981.

לא מצאתי בחברה הישראלית קבוצה אחת שתהיה דומה לקבוצות האלה שהזכרתי, שסובלות מפגיעות נפשיות ומקשים כלכליים וחברתיים. חלק מהן איננו יכול ליהנות מפעולות חרבות שונות בגלל בעיות של נכות.

אני מחלק, לכן, את האוכלוסייה הזו לשתי קבוצות: הקבוצה הראשונה היא זו שהממשלה משלמת לה ישירות את התשלומים האלה. הקבוצה השנייה היא זו שהביטוח הלאומי משלם לה את התשלומים, והיא כוללת נשים שמקבלות מזונות לפי חוק המזונות (הבטחת תשלום), נשים אלה אינן יכולות לקבל כל סיוע אחר. בין החוקים האלה אציין גם את חוק הבטחת הכנסה.

במימון זכויות המבוטחים, לפי חוק הביטוח הלאומי, משתתפים כידוע העובדים, המעסיקים ואוצר המדינה. כל זה להלכה, כי למעשה ידוע שהאוצר מתחמק יותר ויותר מלתת את חלקו ואת השתתפותו בתשלומים של הביטוח הלאומי.

חוק זה מוצע על-ידי הממשלה לא מרצונה אלא לאחר שביזוהמשפט העליון, בתיק 15/79 — מגדה ליבל נגד הרשות המוסמכת — קבע ברוב דעות, כי הרשות המוסמכת לצורך חוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז—1957, היא "רשות שיפוטית" כהגדרתה בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א—1961, ועל כן היא מוסמכת לפסוק הפרשי הצמדה וריבית על תשלומים רטרואקטיביים. אם כן, גם במקרה זה ניסתה הממשלה להתחמק מתשלומים רטרואקטיביים. ואשה מסכנה ובורדה, ששמה מוזכר בדברי ההסבר להצעת החוק, לא

חוקי התגמולים השונים. בירורן של תביעות ובקשות מכות חוקי התגמולים אורך לעתים זמן רב, ויכול להימשך שנים מספר כשהטיפול כרוך בעררים וכעצורים לוועדות ערר ולבתי-משפט. הבעיה סבוכה אף יותר לגבי נכי רדיפות הנאצים, שכן התגמול למי שהגיש את תביעתו כמועד החוקי, או קיבל הארכת מועד, משולם החל ב-1 באפריל 1954.

במשך השנים שחלפו מאז חקיקתם של החוקים השונים עודכנו התגמולים השוטפים על-פי דרכי העדכון הקבועות בחוקים. תשלומים רטרואקטיביים שולמו לפי הסכומים הנומינליים של התגמולים כפי שהיו נוהגים בתקופה שבעדה שולמו.

נוהל זה נתמך בפסיקת בתי-המשפט, אך לאחרונה נתקבל פסק-דין בדיון נוסף בבית-המשפט העליון — ד"נ 15/79 מגדה ליבל נגד הרשות המוסמכת לצורך חוקי רדיפות הנאצים, התשי"ז—1957, פד"ל 31(3) עמ' 27 — אשר בו נקבע ברוב דעות, כי הרשות המוסמכת היא "רשות שיפוטית" כהגדרתה בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א—1961, ועל כן מוסמכת היא לפסוק הפרשי הצמדה וריבית על התשלומים הרטרואקטיביים.

פסיקת הפרשי הצמדה על תשלומים רטרואקטיביים לפי חוקי התגמולים השונים מטילה מעמסה כספית גדולה על אוצר המדינה ועל הגופים המשלמים תגמולים אלה. בית-המשפט העליון היה ער לבעיה זו ואמר, כי אם פירוש חדש זה מטיל על אוצר המדינה נטל שאין יכול לעמוד בו, כי אז התרופה היא בתיקון החוק. עוד הוסיף בית-המשפט, כי עניין הוא למחוקק למצוא את האזון הצורך בין דרישת הנכים הממתינים לעתים זמן רב לקבלת התגמולים לבין המשאבים העומדים לרשות המדינה, וכי העניין ראוי מבחינת חשיבותו הסוציאלית מזה והפיסקלית מזה לתשומת לב של הכנסת.

הצעת החוק באה לקבוע את האזון הנכון ודרך הביניים בין ההיבטים הסוציאליים להיבטים הפיסקליים, וכן לקבוע מנגנון פיצוי אחיד לכל הגופים המשלמים מענקים וקצבאות על-פי חוקי התגמולים השונים.

ההצעה מבוססת על העקרונות האלה:

א. זמן סביר לטיפול בתביעה ביד הרשות המוסמכת, כשאין תביעה כרוכה בלחצים בפני ועדות ערר ובבתי-משפט, הוא שישה חודשים. מוצע כי חובת הפיצוי בעד איחור תחול רק אם הוא עולה על שישה חודשים.

ב. הפיצוי יהיה בכך שהקצבה או המענק על-פי חוקי התגמולים השונים ישולמו לא לפי השיעור הנומינלי שהיה קיים בתקופה שבעדה הוא משולם, אלא לפי שיעור המעודכן ליום התשלום. נראה כי במקרה של קצבה הפיצוי יהיה סביר אם השיעור המוגדל יחושב לגבי 2 חודשים. אם תקופת בירור התביעה ארכה יותר משהיה, הקצבה בעד יתרת התקופה תהיה לפי השיעורים הנומינליים.

אבקש מן הכנסת הנכבדה להעביר את החוק לוועדת הכספים.

**הדיון מ' שחל:**

אני מודה לסגן שר האוצר. הדיון בהצעת החוק יהיה אישי. נרשמו חברים מספר לדיון. רשות הדיבור לראשון הדוברים — חבר הכנסת ירוחם משל, ואחריו — לחבר הכנסת שבח וייס.

**ירוחם משל (המערק):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אחרי ששמענו את דבריו של סגן שר האוצר, יש לי הרבה הסתייגויות. אציע לחברי שלא

הגנת השכר? — נקבעה חובת תשלום פיצויי הלנה על הלנת פנסיה המושלמת על-ידי מעביד, לרבות המדינה המשלמת פנסיה תקציבית לעובדיה, וכן על-ידי קופות גמל, קרנות הפנסיה ההסתדרותיות, בשיעור 25% לחודש לכל התקופה שבה מולנת הקצבה. הממשלה לא תשלם בעד כל התקופה הזאת פיצוי של 25% בגלל הלנה. החוק המוצע קובע לא פיצוי של 25% אלא תשלום הקצבה המושלמת באיחור, לפי שיעורה במועד התשלום, וזאת עבור התקופה שבין שישה לשנים-עשר חודשים בלבד, לאחר שנקבע שעל התובע להגיש תביעה חצי שנה קודם לכן: ולתקופה העולה על 12 חודשים, ישולמו הקצבאות בערך הנומינלי ולא בערך הריאלי. באינפלציה העולה על 100% לשנה, רכונת חברי הכנסת, תשלום סכום נומינלי כעבור שנה, כמוצע בהצעת החוק, פירושו קיצוץ למחצה. זה פירוש החוק, אדוני סגן שר האוצר. הכול יפה, עטוף במילים יפות — —

סגן שר האוצר ח' קופמן:  
מה היה עד 1977?

תמר אשל (המערך):  
לא היתה אינפלציה כזאת.

ירוחם משל (המערך):

אדוני סגן שר האוצר, בזמן שקיבלתם את השלטון היתה אינפלציה של 25%, ועכשיו היא הגיעה ל-120%. איזו השוואה היא זאת? אבל אני מאפשר לך לחזור לאופוזיציה.

סגן שר האוצר ח' קופמן:  
אבל העם אינו מאפשר לנו.

ירוחם משל (המערך):

לא תוכל להינות משני העולמות. אתה רוצה לחזור לאופוזיציה, תחזור. אבל עכשיו אתה בשלטון ותענה על השאלות שאני מפנה אליך, וזאת רק ההתחלה.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

היור'ר מ' שחל:

אדוני סגן שר האוצר, אינך חייב לקבל שום הצעה שמציעים לך, אבל אין זה מקובל שסגן שר קורא קריאות ביניים.

ירוחם משל (המערך):

ההסתדרות אינה מסכימה לקביעת כל הגבלה לגבי המועד שעבורו צריך לתת את הפיצוי. זאת ועוד, אין להוציא מכלל חובת תשלום הפיצוי סכומים שיעורם שונה בתוקף למפרע, היינו עבור הפרשים, כמוסבר בסעיף 5 להצעת החוק. בסעיף 5 נאמר: "שולמו קצבה או מענק לפי החישוב האמור בסעיפים 2 או 4 ולאחר מכן שונה שיעורם בתוקף למפרע, לא ישולמו לגביהם סכומים נוספים". פשוט מאוד, אם קיבלנו חיקון מתאריך מסוים, בינתיים שולם למסכנים אלה כסף, לא ישלמו להם רטוראקטיבית. את ההפרש, זה נאמר בסעיף 5 שצוטטתי. עלי להזכיר את הדיכוי לגבי רווחים אינפלציוניים בסקטורים שונים. שהכנסת הזאת אישרה לפי הצעת שר האוצר, וקבעה שרווחים אינפלציוניים במסחר, בתעשייה וכדומה אסור לחייבם בתשלום מס הכנסה היות שאלה רווחים אינפלציוניים. לגבי אלה צריך להתחשב בהתייקרות האינפלציונית, ואילו לגבי קצבאות אלה אין להתחשב בשתיקת הכנסתן בגלל האינפלציה.

ההסתדרות תובעת תשלום פיצוי עבור כל תקופת האיחור וכן תשלום הפרשים, אם מגיעים הפרשים כאלה לזכאי.

קיבלה את הפיצוי שהגיע לה. היא הגיעה עד לבית-הדין העליון. רק לאחר מכן פסק-הדין של בית-המשפט העליון ניאונה הממשלה לחזור ולזמן במקרה של אותה אשה. בזכותה של אותה אשה נאלצה הממשלה להכניס לחוק תיקונים מסוימים שגם אחרים ייהנו מהם, וזאת על יסוד פסק-הדין של בית-המשפט העליון.

במבוא להצעת החוק מסבירה לנו הממשלה, ש"פסיקת הפרשי הצמדה על תשלומים רטוראקטיביים לפי חוקי התגמולים השונים תטיל מעמסה כספית גדולה על אוצר המדינה". הבה נראה עם מי מתמודדת הממשלה. אשה בשם מגדה פתה לבית-המשפט בשם כל האנשים שהזכרתי, חיילים משוחררים, נכים, אנשים סובלים שיש להם צרות רבות. ועם כל אלה מתמודדת ממשלת ישראל כדי להימנע מלשלם להם תשלומים רטוראקטיביים שמגיעים להם.

אני יכול לתת את הסכמתי להצעת החוק, לא אצביע נגדה, אבל אמנע מהצבעה. בגלל ניסיונה של הממשלה להימנע מתשלום מלוא הפיצוי לקבוצות האלה באורח רטוראקטיבי. אני חושב שהממשלה היתה צריכה להתמודד עם הבעיה ולגלות קצת יותר רוחב לב, גם אם הדבר יחייב אותה להגדיל במקצת את הוצאותיה, כי בדרך זו היא היתה משפרת במידת מה את מצבן הקשה של הקבוצות שאני מדבר עליהן.

ומהי האלטרנטיבה לדעת מציעי החוק? כדי להקל על אוצר המדינה האלטרנטיבה היא קיפוחם של הזכאים לתגמול לפי החוקים הנוכחיים: קיפוח מפורש, ועוד אסכר איך. הממשלה אינה אומרת זאת, אלא עושה זאת באמצעות החוק המוצע ועוטפת את הגלולה המרה בעטיפה יפה, וכדבריה במבוא: "הצעת החוק באה לקבוע את האיוון הנכון ודרך הביניים בין ההיבטים הסוציאליים להיבטים הפיסקאליים". כשקראתי את זאת, נרשמתי מייד לרשות הדיבור. ניסיתי לראות באילו מקומות ולגבי אילו קבוצות רוצה הממשלה למצוא את האיוון הנכון ודרך הביניים בין ההיבטים הסוציאליים לבין ההיבטים הפיסקאליים, האיוון בין הצורך של הפרט והיכולת של המדינה.

על איזו אוכלוסייה מדובר? הזכרתי אותה. שמות החוקים שעליהם יחול החוק החדש מדברים בעד עצמם. עם חלק מהאנשים נפגשתי בהסתדרות, וההסתדרות שולחה תזכירים. חלק מהאנשים האלה באים ללא הפסק למועצות הפועלים, גם לחברי הכנסת, ובכן, מדובר בחיילים משוחררים, במשפחות חיילים שנספו במערכה, בנכי המלחמה בנאצים, בנכי רדיפות הנאצים, בנפגעי פעולות איבה, בנשים שעקבות בעליהם נעלמו הכאיות למוזנות מאוצר המדינה, במקרי סעד הזכאים למקור קיום על-פי החוק להבטחת הכנסה ועוד. את חוק הביטוח הלאומי אני מזכיר כאן, ועוד אגיע אליו.

הצעת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום) מוגשת באיחור רב, ואשר לתוכן אפשר לומר: הכול מאוחר מדי ומעט מדי. משהו בא באיחור זמן, חוששת הממשלה שקופתה לא תעמוד לה לשלם רטוראקטיבית, ולכן צריך לשלם בזמן התשלום.

בינתיים חלו התפתחויות בתחיקה הישראלית. חוק הגנת השכר תוקן על-ידי כנסת זו ב-19 במאי 1981, כלומר, לגבי כל הפועלים במקומות העבודה הכנסת תיקנה את החוק, ואם יש איחור בתשלום — יש לשלם מלוא ערך הכסף בזמן התשלום. רק לקבוצה זאת רוצה הממשלה שהכנסת תעשה חיקון. חוק הגנת השכר יחול על כל אלה שעובדים, אבל לגבי המסכנים שאין להם מקומות עבודה רוצה הממשלה לנהוג שלא לפי חוק הגנת השכר שכנסת זו קיבלה. מה נקבע בחוק

הנוגעת בדבר. מקובל גם, שאם חבר הכנסת רוצה להשמיע את דבריו בפני הוועדה, הוא יכול לתאם זאת עם היושב־ראש ולהופיע ולהביא בפניה גם את הערותיו. זה בהחלט ניתן.

**ירוחם משל (המערך):**  
תורה.

**היו"ר מ' שחל:**  
תודה רבה לחבר הכנסת משל. רשות הדיבור לחבר הכנסת שבח וייס, ואחריו — חברת הכנסת תמר אשל.

**שבח וייס (המערך):**  
אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, אני מצטרף לרוב ההערות של מזכיר ההסתדרות חבר הכנסת משל, וגם לרוח דבריו. היתיי רוצה למקד את הערותי סביב שני דברים. במובא להצעת החוק שהביא סגן שר האוצר, חבר הכנסת קופמן, כתוב: "מטרת החוק היא לתת פיצוי עבור פיצור בתשלום קצבאות ומענקים לזכאים על־פי חוקי התגמולים השונים. כידורן של תביעות ובקשות מכות חוקי התגמולים אורך לעתים זמן רב ויכול להימשך אף מספר שנים, אם הטיפול כרוך גם בעררים ובכערויות לזועדות עזר ולבתי־משפט. בעיה נוספת מיוחדת מתעוררת לגבי נכי רדיפות הנאצים, שכן על־פי חוק נכי רדיפות הנאצים, מי שהגיש תביעתו במועד החוקי, או קיבל הארכת מועד, זכאי לתגמולים מן ה־1 באפריל 1954."

אני חושב שבקטע הזה של המבוא טמונה עיקר הבעיה שאליה אני רוצה להתייחס. ראשית, יש כאן תיאור מצב עובדתי, שהתליכ ההתדיינות בבתי־המשפט, לרבות בערכאות הערעור למיניהן ובבתי־דין למיניהם, אכן מתמשכים זמן רב. התמשכות התהליכים המשפטיים היא ברוב המקרים תוצאה של אילוצים, או נתונים שאינם קשורים בשום אופן לאיש התובע. הם נגזרים מכך שמדינת ישראל עדיין לא הצליחה לבנות מערכת שיפוט ועררים כזאת, שבה יתקצרו עד מאוד עינויי הדין שבאורך הטיפול.

לפני שבועות אחדים קיימו דיון על משרד המשפטים, ורוב חברי הכנסת ומן הקראליציה ומן האופוזיציה התכנסו בנושא הזה. אתה למעשה בלתי מועניש כאן את האדם שאכן זכאי לתגמולים. על כך שהתהליך התמשך זמן רב מאוד, והוא התמשך זמן רב מאוד בלא שלתובע היה חלק ביצירת המצב הזה. הוא נענש כאן פעמיים: פעם אחת כמי שעוכר את התהליך הארוך של עינויי דין במערכות השיפוט של מדינת ישראל — אגב, זה גם כרוך בהוצאות כספיות רבות במקרים רבים מאוד — ופעם שנייה, כשהוא אכן זוכה בתביעתו, הוא נענש שוב על אורך הטיפול. זה בלתי מתקבל על הדעת. זו הערה אחת.

ההערה השנייה היא אולי ספציפית מאוד, ובעצם אני עוסק פה במוטיב העיקרי של המבוא, וזה כל מה שנגזר מחוק נכי רדיפות הנאצים. יש בארץ קבוצה לא גדולה של נכים מרדיפות הנאצים, אשר אחרי שנים רבות מאוד שוזרה במסגרת החוק הזה, אני רוצה לקבוע כאן, שבשנות ה־50, כאשר מדינת ישראל קיבלה שילומים, היו הסכמים נלווים, והיא קיבלה סכום גדול של הרבה מאות מיליוני מרקס מרקס לצורך פיצוי אותם אנשים, ולסכום הזה היו מטרות מובהקות בנוסף לזה השילומים. אני בא בהאשמה כלפי כל הממשלות, לאורך כל הדרך, השילומים ניתנו כדי לסייע למדינת ישראל, אשר קיבלה את שארית הפלטה ופתחה לפניו עולם חדש ומרנה משלה. אבל היו סכומים קונקרטיים לצורך פיצוי פרסונלי של אנשים כאלה, ואולי מתוך מצוקתם, מתוך העובדה שהם בשולי החיים ומתוך עייפותם, לא היה להם קול על הכמה הזאת. בכל כנסת היה קול אחד או שניים, אולי לא בעיקשות הראויה, וכיום נותר עדיין בחיים

בשיעור של 25% לחודש. כפי שנקבע בחוק הגנת השכר לגבי הלנת קצבה, וזאת ישירות על־ידי מי שחייב בתשלום הקצבה, ללא צורך בהתדיינות נוספת. במקום תשלום הקצבה לפי שיעורה בשעת התשלום ועבור תקופה מוגבלת בלבד.

באותו חוק נאמר, שאם התובע בעצמו גרם לאיחור בתשלום על־ידי כך שלא הגיש מסמכים והוכחות כנדרש, הוא לא יהיה זכאי לפיצוי או יהיה זכאי לפיצוי מוקטן. אני מתנגד לכך. בסעיף 3 נקבע שאדם שאיחר במקרה בהגשת התביעה, לא תובא תביעתו בחשבון. ממשלה שלא סידרה את העניין, בגלל כיוורקטריה, בגלל איסור במשרדיה, בגלל איחור בהסדרת החשבוניות — ממשלה כזו תהיה פטורה מתשלום? כל איש צריך לדעת את החשבון, צריך לדעת את החוק, ואם איחר בהגשת התביעה — הוא לא יהיה זכאי לפיצוי. כך כתוב פה. אבל הממשלה עצמה שאיחרה והזניחה — היא לוקחת לה זכות שלא לשלם פיצוי מלא לזכאים. למה פטרת הממשלה את עצמה מתשלום שהחוק הטיל עליה?

חוק זה צריך להוות גורם מרתיע. אל לה למדינה להלין את קצבותיהם של הזכאים לכך ולא תצטרך לשלם את הפיצויים במלואם. אם תשלם הממשלה בזמן — לא תצטרך לשלם פיצוי. ובכן, יש מוצא לבעיה.

כאשר לביטוח הלאומי, בעת שהתקבל התיקון לחוק הגנת השכר בנושא פיצויי הלנה על קצבה, תבעה ההסתדרות להחיל את החוק הזה גם על הקצבאות המשוולמות על־ידי הביטוח הלאומי. אולם משרד העבודה התנגד לכך בטענה, שלגבי הביטוח הלאומי יוחק חוק מיוחד או שיתוקן חוק הביטוח הלאומי.

אז היה זה נימוק פורמלי בלבד. ונהא אמרים היום? במקום שהביטוח הלאומי ישווה את התשלומים לקרנות הפנסיה על־ידי המדינה, הוא מושהה לחוקים אחרים, שכל־כולם על חשבון המדינה? כלומר, גם הביטוח הלאומי מתחמק מתשלום הקצבאות על יסוד החוק להגנת השכר.

**היו"ר מ' שחל:**

חבר הכנסת משל, אני אתן לך לגמור את הנאום, אבל אני רוצה רק להגיד לך דבר אחד: שרים אינם מוגבלים בזמן. את העצה אני נותן לך ללא הגבלה. אבל אני מבקש לקצר בזמן.

**ירוחם משל (המערך):**

יש אפוא להחיל על הביטוח הלאומי את האמור בחוק הלנת השכר בכל הנוגע לתשלום הקצבאות.

יש לזכור שהביטוח הלאומי מטפל בקשישים, באלמנות ובנכים. הקצבה שהם מקבלים מהמוסד לביטוח לאומי היא לעתים מקור הקיום היחיד שלהם. אם הקצבאות תשולמנה במועד, לא יהיה צורך בתשלום כל פיצוי. אם יתייעלו המוסדות ואם ישלמו בזמן — לא תוטל הכבדה כספית על המדינה.

לסיים דברי, אני חושב שהתיקון אשר הוגש איננו מספק, ובקבלתו אנחנו נעשה עוול לעצמנו ולכל אלה שמצפים במשך חודשים לשינוי משמעותי במצבם — ומשום כך לא אצביע בעד הנושא. מאחר שיש להכניס בו תיקונים מסוימים, אך גם לא אצביע נגדו אלא אמנע.

אני רוצה לשאול את היושב־ראש שאלה רשמית. כאשר חבר כנסת מדבר בקשר להצעת חוק, האם דבריו ותיקונו מעבירים על־ידי מזכירות הכנסת לוועדה הנוגעת בדבר?

**היו"ר מ' שחל:**

חבר הכנסת משל, ברוב הוועדות מקובל, שעורכים תקציר של הערות הנואמים המשתתפים בדיון ומעבירים אותן לוועדה

למה דווקא לגבי חוק זה? ומה מקומו של סעיף 4 בחוק פסיקת ריבית והצמדה? יש פה שורה של תקנות-משנה העושות לאל אה העיקרון היפה, כביכול, שמונת בבסיסו של החיקון הזה.

אני חושבת שחוק זה, המנסה לתקן עוול, ולו באופן חלקי, הגיע באיחור רב. איי אפשר להצביע נגדו, אבל אני מקווה שבמסגרת הוועדה יחולו בו שינויים מתאימים ומרחיקים-לכת.

אני גם פונה אליכם בבקשה, שתראו את כספי הביטוח הלאומי כשונים מכספי תקציב המדינה, שיתקנו תקנות אחרות, שתהיה התחשבות במועצה הציבורית של הביטוח הלאומי, ושלל ינחיתו עליה הוראות ותקנות של האוצר בלא להתחשב בכך שזו קופה ציבורית שהאוצר אינו שותף לה, ושהאוצר זכאי לקבל בה את מלוא ערך כספו.

**היו"ר מ' שחל:**

תודה רבה לחברת הכנסת תמר אשל. רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, אחרון הנואמים בדיון זה.

**מרדכי וירשובסקי (שיגר — מפלגת המרכז):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שהחוק הזה הוא חוק בכיוון הנכון, ואני רוצה לברך את סגן שר האוצר על שהחוק הזה הוגש. אני שותף לדעת חברים אחרים, הסבורים שהחוק הזה לוקה בכמה דברים שצריך לתקנם בוועדה. מן הראוי שהחוק יועבר לוועדה המתאימה, כדי שהיא תטפל בו.

אני רוצה להתייחס לשלוש נקודות. האחת, אני חושב שהאנשים זכאים לקצבה, למענק ולתגמול מכוח החוק, זה אינו חסד שהם מקבלים, אדוני שר האוצר, הם זכאים לכך. אני חושב שאנחנו צריכים לבסס את הגישה שלנו על כך, שכאן אנשים מקבלים תשלום מכוח החוק, כאזרחים של מדינת ישראל. לכן נראה לי, שצריך היה להיות סעיף, שישלם את החוק ויגיד, שאדם זכאי לקצבה, למענק ולתגמול ביחס שהחוק קובע את זה, וכל יתר הדברים נגזרים מכך. היה טוב אילו סעיף כזה היה בנמצא, מפני שאין ספק שהמסים וההיטלים הנגבים מהאזרחים נגבים בתאריך שבו הם צריכים להיות משולמים.

דבר שני, אני מקבל את הדברים שאמרו קודמי כאשר התייחסו לסעיף 2 האומר: "לא שולמה קצבה תוך שישה חודשים מיום הגשת התביעה או הבקשה לרשות המוסמכת, יחולו הוראות אלה". אני יכול להבין שהזכות נולדת לאדם רק לאחר כמה חודשים. את זה אני יכול בהחלט לקבל. אבל כיוון שהזכות הזאת נולדת, אני חושב שהפצעים שהוא צריך לקבל צריכים להיות הרבה יותר מלאים. אני חושב שלא נפצה אותו כהלכה אם נגדה לפי הכתוב האומר. שהוא יקבל לא יותר מאשר עבור 12 חודשים שקדמו ליום התשלום. אני גם לא חושב שפסקה (2) של אותו סעיף מספקת. צריך יהיה לדאוג לכך, שכאשר יש פיגור בתשלום מצד המוסדות המוסמכים, אזי אוצר המדינה ישלם לו את הפיצוי המלא. וכאשר מדובר על האיוון בין ההיבטים הסוציאליים להיבטים הפיסקליים, אני מבין שעצם קביעת הסכום של אותו מענק או קצבה היא כבר פשרה או הסדר כחברתוב בהיבטים הסוציאליים ובהיבטים הפיסקליים. שהרי אין נותנים לו את מלוא צרכיו, אלא מתחשבים גם בצורכי המשק, אבל כאשר משלמים בפיגור, ראוי אותו אדם שישלמו לו את מלוא הנזק שנגרם לו כתוצאה מהפיגור. לכן אני חושב שיש לתקן ולהרחיב את סעיף 2 של החוק.

אדוני סגן השר, אני רוצה להעלות דבר שאני מקווה שתביאו אותו בחשבון כאשר החוק הזה יידון בוועדה שאליה הוא יועבר. בסעיף 7 כתוב: "החלטת הרשות המוסמכת לפי חוק זה כמות, לעניין ערעור, כהחלטה שניתנה לפי חוק

אנשים לא רבים. האם הם אשמים בכך שבמשך 20 — 25 שנה הם היו מחוץ למעגל שהם היו חייבים להיות בתוכו על-פי כל כללי המסר?

אני מאד מבקש שהעניין הזה יטופל בוועדה. קשה לי מאוד להצביע נגד החוק הזה, כי כפי שאמר חבר הכנסת ירוחם משל, יש להכניס תיקונים בתחומים מסוימים. אני אנקוט אותה עמדה שנוקט חבר הכנסת משל. אני אמצע, בתקווה שאחרי הקריאה השנייה והשלישית אוכל לתמוך בחוק. תודה רבה.

**היו"ר מ' שחל:**

תודה לחבר הכנסת וייס. רשות הדיבור לחברת הכנסת תמר אשל, ואחריה — לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, אחרון המשתתפים בדיון.

**תמר אשל (המערך):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו חיים במשק אינפלציוני. אנחנו עדים לכך שמדי חודש יש דכלואציה. יש התייקרויות וצמידויות, אבל זאת תועלת עניית לחברה שלנו, שדווקא בקבוצות החלשות ביותר והנוקטות ביותר היה פיגור כה גדול בהבטחת הצמדה לקצבאותיהן: ולבסוף, וכשמגיע החוק הזה, הוא אינו עושה צדק לנושא. אדרבא, קבוצות אלה זכאיות לשמירת מלוא ערכו של הכסף שהן וקוקות לו בעת שהוא ניתן להן.

מה קורה? טיפולי בנושא הזה כמסגרת ועדת-משנה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה, שטיפלה בתלונות הציבור בקשר לכספים הנגבים שלא כדיון מהאוצר על-ידי הביטוח הלאומי, או שיש איחור בהחזרתם. אין שום הצמדה לכסף הזה. רק כעבור שישה חודשים ניתנת ריבית של 120% לשנה.

זה למעלה מחמש שנים מתרועע נציב תלונות הציבור על האי-צדק המשותף שנעשה לאזרח. אבל דבר לא נעשה. אני יודעת שבמועצת הביטוח הלאומי עובדו הצעות למען הכסח את זכויות האזרח. האוצר לא נתן להביא תיקונים אלו.

בהצעה שלפנינו יש הרעה מבחינתו של האזרח, על כל פנים כך הוא הרבר לגבי הביטוח הלאומי. מאחר שלא ניתן לביטוח הלאומי לתקן את החוקים, איז תוקנו תקנות, בבחינת הוראת שעה, שבחן ניתנה הצמדה וריבית לאזרח, אבל רק אחרי שישה חודשים. אבל לא היתה הגבלה שאחרי שנה פוקע הכול. ונותנים לפי ערך נומינלי, הגבלה הקיימת בחוק שלפנינו. מדוע מפצים רק כאשר העיכוב נגרם על-ידי האזרח? ומה קורה אם העיכוב נגרם על-ידי הפקידות? אני טיפולי בהרבה תלונות שבחן הפקידות היתה אשמה. למה לא יפוצה האזרח, ולמה רק אחרי שישה חודשים? מדוע יודע מס הכנסה לתכונם גם כאשר בעיית השומה היא באשמת הפקידות, והאזרח חייב לשלם הצמדה, ריבית וקנס על אגרות טלוויזיה וחשבון טלפון? את זאת יודעים לגבות מאתנו.

הייתי רוצה להדגיש, שכספי הביטוח הלאומי אינם כספי ממשלה. אלה כספים של האזרחים. הם ביטוחו את עצמם, והם זכאים לקבל את מלוא ערך הכסף. נראה לי שההצעה שהוכאה לפנינו מנסה לפחור את הבעיה. מכניסה כסל אחד את כל סוגי הקצבאות, גם כאשר הן באות ממקורות שונים. אדוני סגן השר, אני חושבת שהמשפט שהכנסתם כאן האומר: "איוון בין הצדק החברתי לשיקולים פיסקליים" אין מקומו כאן. בניסוח שלכם עשיתם עוול לאזרח. יכול להיות שיש קשיים, אבל האדם הנוקט. הראוי חוזאי, אינו צריך להיות מי שישלם זאת על גבו.

ומדוע אתו: משלם רק אחרי שישה חודשים? ומדוע אתה מקצה גבול של 12 חודש? זה לא קיים בשום סקטור במדינה.

חוברת ל"ג, ישיבה ק"ט

— הצעת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום); הודעת ממלאת מקום יושב-ראש ועדת הכנסת: הצעת חוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור (תיקון מס' 4) (תיקון) —

**מדרכי וירשובסקי** (שינוי — מפלגת המרכז):  
אם נחת את העצה הזאת לחבר הכנסת משל, אתה נותן אותה גם לי.

**היז"ר מ' שחל:**  
תודה לחבר הכנסת וירשובסקי. רשות הדיבור לחשובה לסגן שר-האוצר.

**סגן שר האוצר ח' קופמן:**  
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה לכל חברי הכנסת שלקחו חלק בדיון, כי רוב הדברים שנשמעו היו דברי טעם. רשמתי את ההערות. ואני מבין שוועדת הכספים, במידה שהצעת החוק תועבר אליה — וחברים הביעו תמיכה בכך, אם להימנעות ואם בתמיכה כללית — תדון בדברים ותשתדל לטפל בהם. אבל צריך לזכור שמדובר במגבלה תקציבית רצינית. גם התיקון הזה, לפי הערכה ראשונית, עולה כ-100 מיליון שקלים. אלה דברים שלא נעשו במשך שנים, ואי-אפשר לתקן אותם במהירות. נשתדל שזה יהיה נדבך ראשון, ונטפל בקהילה הזאת, שהמצוקה שלה ברורה לכולנו.

**היז"ר מ' שחל:**  
אני מודה לסגן שר האוצר. חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. לפנינו הצעה אחת, להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים, להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

#### ה צ ב ע

|                                                                                               |         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| החוק לוועדת הכספים                                                                            | — רוב   |
| נגד                                                                                           | — מיעוט |
| נמנעים                                                                                        | — מיעוט |
| ההצעה להעביר את הצעת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), התשמ"ב—1982, לוועדת הכספים נתקבלה. |         |

**היז"ר מ' שחל:**  
חברי הכנסת, ברוב קולות הוחלט להעביר את הצעת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), התשמ"ב—1982, לוועדת הכספים להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

### ד. הודעת ממלאת-מקום יושב-ראש ועדת הכנסת

מעשרה חברים, חמישה מכל ועדה. יושב-ראש הוועדה יהיה חבר ועדת העבודה.

2. הכנסת, בישיבתה מיום י"ד בתמוז התשמ"ב, 6 ביולי 1982, החליטה בהתאם לסעיף 117 לתקנון הטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בהצעת חוק הגליל, התשמ"ב—1982, של חבר הכנסת אהרן נחמיאס. ועדת הכנסת בישיבתה היום החליטה להעביר את הדיון בהצעת החוק הנ"ל לוועדת הכספים.

**היז"ר מ' שחל:**  
אני מודה לממלאת-מקום יושב-ראש ועדת הכנסת. הכנסת רשמה לפנינו את ההודעות.

### ה. הצעת חוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור (תיקון מס' 4) (תיקון), התשמ"ב—1982\*

(קריאה ראשונה)

**היז"ר מ' שחל:**  
אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. חוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור (תיקון מס' 4) (תיקון).  
\* רשומה (הצעות חוק, חוב' 1591).

שבתוספת". אני חייב לציין, שכאשר אורח קורא את הדברים האלה קשה לו להבין מהי הזכות שלו לערער, כמה זמן יש לו זכות לערער, ובאילו צורה הוא צריך לערער, מפני שמפנים אותו למערכת של חוקים שאפילו אינה מסונפת במלואה לחוק הזה. אלא רק לאיזה קטלוג. אני חושב שבכל זאת צריך האדם לדעת תוך כמה זמן הוא יושא או זכאי לערער. הייתי גם קובע שהזמן לערער והתנאים לערער יהיו התנאים הטובים ביותר שאדם — — —

**היז"ר מ' שחל:**  
חברי הכנסת, אני מבקש לפחות שתדברו כל אחד עם זה שיושב לידו באותה שורה, ולא תסתובבו ותדברו. הדבר הזה אינו ניתן. אחם פשוט אינכם שומעים את הדברים הנכונים והטובים שאומר חבר הכנסת וירשובסקי.

**מדרכי וירשובסקי** (שינוי — מפלגת המרכז):  
אני מודה לאדוני היושב-ראש על הממלאת, אבל אני כבר רגיל לזה! אני מקווה שלפחות סגן השר מאזין לדברים. הרי בסופו של דבר אני תומך בחוק ואצביע בעדו, כי אני חושב שהוא צעד טוב בכיוון הנכון. אני רק מפנה את תשומת הלב של סגן השר, שאם אתה רוצה להיטיב עם אלה שהחוק רוצה להיטיב עמם, צריך להתחשב מצד אחד בחישוב הקצבה, ומצד שני לחשוב על הדרך שבה הוא יוכל להשיג על הרשות המוסמכת, שלא יערימו עליו קשיים בכל מיני בתי-דין או עררים, אלא ימצאו דרך נוחה להגשת הערעור. זה מתייחס לסעיף 7. אני מציע שבסעיף 7 הוועדה תחפש מנגנון אחיד לכל החוקים, איך אפשר לערער בצורה שתקל במידת האפשר על האזרח.

בכפוף לזה אני תומך בהצעת חוק זו שהיא, כאמור, התקדמות רצינית. היא אומנם באה כאיחור, אבל מיטב מאחור מאשר לעולם לא. אני רק מקווה שהאפשרות שהזכיר היושב-ראש, להופיע בוועדה ולטעון את הדברים האלה, תינתן לכל החברים.

**היז"ר מ' שחל:**  
אני רק נחתי עצה. אינני יודע אם יקבלו אותה.

**היז"ר מ' שחל:**  
הודעה לממלאת-מקום יושב-ראש ועדת הכנסת, חברת הכנסת שרה דורון.

שרה דורון (בשם ועדת הכנסת):  
הריני מתכבדת למסור לכנסת את ההודעות דלהלן:

1. הכנסת, בישיבתה מיום י"ד בתמוז התשמ"ב, 5 ביולי 1982, החליטה להעביר את הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 11) (תיקון מס' 2), התשמ"ב—1982, לוועדה משותפת של ועדת החינוך והתרבות ועדת העבודה והרווחה. ועדת הכנסת בישיבתה היום החליטה כי הוועדה הנ"ל תהיה מורכבת

— הצעת חוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור (תיקון מס' 4)  
(תיקון): הצעת חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3) —

ראשונה. אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

הי"ר מ' שחל:

אני מודה לחבר הכנסת אברהם מלמד, חבר הכנסת, לא נרשמו משתתפים לדיון. ואני מעמיד את הצעת החוק להצבעה. יש רק הצעה אחת. להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

## ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור (תיקון מס' 4) (תיקון).  
התשמ"ב — 1982, לוועדת הכספים נתקבלה.

התשמ"ב — 1982, בקריאה ראשונה. את החוק יביא חבר הכנסת אברהם מלמד.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב ראש, חבר הכנסת, אני מתכבד להביא לקריאה ראשונה את הצעת החוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור (תיקון מס' 4) (תיקון). התשמ"ב — 1982. מגמתו של החוק היא לתקן לקונה בחוק. כשחוקקו את תיקון מס' 4 לא שמו לב לכך שנשארו 11 חודשים לא מכוסים על ידי תיקון זה. ההצעה שלי היא, שיינתן תוקף למפרע מיום 31 במרס 1980 לתיקון האמור.

התיקון הזה עבר קריאה טרומית לפני כחודש וחצי, ולאחר שהוא עבר פה אחד בוועדת הכספים אני מביא אותו לקריאה

## 1. הצעת חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982\*

(קריאה ראשונה)

הי"ר מ' שחל:

כאמור, אין החוק מבחין מהי הסיבה לאי-פידיון התעודות. ומוכח שהקושי בעניין זה, לפחות ככל שהוא נוגע לאלה אשר פרו את התעודות באיחור שלא באשמתם, ואשר כאמור אינם ניתנים לזיהור, הולך וגובר ככל שגדל הפער בין שיעור הריבית הקבוע בתקנות לבין שיעור הריבית המקובל כמשק, מה גם שהריבית חייבת במס הכנסה.

הצעת התיקון אשר התגבשה ומוצאת ביטוי בהצעת החוק המוגשת לכם תאפשר לשר האוצר לקבוע בתקנות, באישור ועדת הכספים של הכנסת, כי על מלווה שלא נפרע במועד ישולמו הפרשי הצמדה. הפרשי הצמדה אלה יהיו פטורים ממס הכנסה לגבי אותם אנשים הפטורים ממס על הפרשי הצמדה המשתלמים על מלווה מועדף.

כן מוצע לקצר את התקופה המזכה בפיצוי באופן שהזכאות לפיצוי תקום כבר לאחר שלושה חודשי איחור בפירעון המלווה ולא אחרי שישה חודשים כמו עד כה.

תיקון חשוב נוסף נוגע לפירעון מוקדם של מלוות. סעיפים 3 ו-3א (לחוק המלוות (הוראות שונות) מאפשרים פירעון מוקדם לבעל תעודת מלווה מלחמה מרצון או מלווה חובה. שהוא נכה בדרגת נכות 40% או יותר הנכון כמצוקה כלכלית. בהצעת החוק הנוכחית מוצע לאפשר פירעון מוקדם גם כאשר בעל התעודה אינו הנכה אלא בן-זוגו או הורו של נכה שנחקימו לגבי התנאים האמורים.

אני מבקש להעביר את ההצעה לוועדת הכספים של הכנסת.

הי"ר מ' שחל:

תודה לסגן שר האוצר. חבר הכנסת, לא נרשמו נואמים לדיון בחוק הזה, ואנו עוברים להצבעה. לפנינו הצעה אחת: להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים. אני מעמיד הצעה זו להצבעה.

## ה צ ב ע

ההצעה להעביר את חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982, לוועדת הכספים נתקבלה.

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3). התשמ"ב — 1982, בקריאה ראשונה. את החוק יביא סגן שר האוצר.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

כבוד היושב ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא לקריאה ראשונה את הצעת חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3). בחוקים הנוגעים למלוות החובה השונים — מלוות חיסכון, מלוות ביטחון, מלוות מלחמה ומימון רכוש וכו' — נקבעו מועדי הפירעון של קרן המלווה והריבית. ובתקנות שהותקנו לפיהן נקבע: "מהמועד שנקבע לפידיונו ואילך לא ישא המלווה ריבית ולא יובאו בחשבון הפרשי הצמדה".

במרוצת הזמן התברר, כי לעתים מגיעה תעודת המלווה לידי הזכאי לה רק לאחר המועד שנקבע לפירעונה. הסיבות לכך הן שונות, והן נובעות לעיתים מפעולות הגופים המטפלים במלוות ולעיתים הן קשורות בזכאי עצמו, למשל שיבושים בפרטים הנמסרים על ידי המעביד, שיבושים בהעברת פרטים למינהל מלוות המדינה או שינוי כתובת שלא נמסרה עליהם ונדעה. לעתים מקבל הזכאי הודעה מן הדואר על התעודות אך אינו בא לקבלן, וגם כאשר מגיעות התעודות לתעודתן יש שאין דואגים לפדותן במועד.

בדיקת הסיבות לאי-פידיון תעודות היא מסובכת ביותר, וברוב המקרים יהיה קושי להגיע למסקנה חד-משמעית בעניין זה. על כל פנים, תהליך הבדיקה כרוך בהוצאה כספית ניכרת. מסיבה זו הוחק בנובמבר 1977 חוק המלוות (הוראות שונות), החשליח — 1977, הקובע, בין השאר, כי בכל מקרה שבו לא נפרע מלווה תוך שישה חודשים מן המועד שנקבע לפירעונו, מכל סיבה שהיא, תשולם ריבית על התקופה שמיום הפירעון שיעור הריבית ייקבע בתקנות.

בתקנות הראשונות שהותקנו מכוח החוק, ואשר תחילתן נקבעה ל-1 באפריל 1978, נקבע שיעור ריבית של 22% לשנה. מאז הפעלה שיעור הריבית פעמים מספר, ובתיקון האחרון מיולי 1981 הוגדל שיעור הריבית על 102% לשנה.

## ז. הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 5), התשמ"ב — 1982\*

## (קריאה ראשונה)

מדרגות נעות, מעליות ואף לא לכלים ימיים או מטוסים. לכל אלה יש פתרון במסגרת חוק הנזיקין או במסגרות משפטיות אחרות. הצעת החוק באה אפוא לקבוע, כי בהגדרת תאונות דרכים הכוונה היא לתאונה הנובעת עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה, בין בנסיעת הרכב ובין בעמידתו.

וכאן אני מגיע לטעות שנחפסו לה כמה חברי כנסת שהשתתפו בדיון. בהצעת החוק שנדונה כאותו יום נקבע, כי בהגדרת "תאונת דרכים" אחרי "עקב שימוש ברכב מנועי" יבוא "למטרות תחבורה". משום מה סברו אותם חברי הכנסת, כי בכך בוטל הסיפא להגדרה — "בין בנסיעת הרכב ובין בעמידתו" — ולא היא. לשם מניעת טעות כזו, בדיון היום מופיעה בהצעת החוק שבפניכם ההגדרה במלואה.

בנוסף על הבהרת כוונתו המקורית של המחוקק בהגדרת תאונות דרכים, מוצע להבהיר כי נגזרים אינם כלי רכב בפני עצמם אלא הם הופכים לחלק מכלי הרכב כאשר הם מחוברים לרכב.

ובזהרמנות זו של תיקון הגדרת רכב יושמט הריבוי של "אופנוע עם רכב צרי, תלת אופנוע, אופניים ותלת אופנוע עם מנוע עזר", המופיע בהגדרה הנוכחית של רכב, וזאת לאחר שריבוי זה אינו נחוץ נוכח ההגדרה הרחבה המוצעת ל"רכב".

חברי הכנסת, אני מציע להעביר את הצעת החוק לטיפול של ועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר מ' שחל:

אדוני שר המשפטים, אם תרשה לי לשאול שאלה, אומנם לא לפי הנוהג, אבל מאחר שאני יושב ראש לא אוכל לדבר.

שר המשפטים מ' נסים:  
בבקשה.

היו"ר מ' שחל:

האם כלי נגזר או נתמך על-ידי רכב, כאשר הוא איננו מחובר לכלי הרכב, משלמים עליו ביטוח או לא? כאשר רכב יש לו חיבור לגרור אחריו כלי אחר הנע על גלגלים, הדין והנהגה מחייבים, שבעל הרכב הזה משלם לחברת הביטוח, ועל כן אם מישו נפגע מרכב תקין כזה, גם כשהוא לא בתנועה, לדעתו מן הדין להשאיר את חברת הביטוח כאחראית על הנזק. אני אומר את זה, כי פקודת הנזיקין איננה קלה ופשוטה בהוכחת נזק —

—

שר המשפטים מ' נסים:

אנחנו יכולים לבדוק את הנושא הזה בוועדת החוקה, חוק ומשפט על כל צדדיו. מכל מקום, העקרונות שמובאים כאן בהצעת החוק הקצרה באים כדי למנוע שיבוש או סיכון של חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, משום שאם ההרחבה, כפי שהיא כיום, מופעלת על-ידי הפרשנות המובנת מאליה של בתי המשפט, קיים סיכון שלא יהיה אפשר לעמוד בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, סיכון שהיום הוא אינו גדול אך מאוחר יותר הוא יהיה גדול יותר. לכן, טוב להעביר את הצעת החוק הזו, וכל נושא שטעון בירור יבורר בוועדה ובהקשרה רבה.

היו"ר מ' שחל:

אנחנו עוברים לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 5), התשמ"ב — 1982, בקריאה ראשונה. את החוק יביא שר המשפטים.

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, אני חוזר ומביא בפני הכנסת הצעת חוק זו, שנדונה בכנסת ביום 4 בנובמבר 1981 והוחזרה לממשלה.

לצער, לא דייקו כמה מחברי הכנסת, שהשתתפו בדיון הקודם על הצעה זו, בהיבטים המשפטיים שלה. ואני רואה חובה לעצמי להעמיד עתה את הדברים על דיוקם.

כפי שצינתי בדברי הפתיחה ביום 4 בנובמבר 1981, חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה — 1975, שביטל את שיטת הפיצויים לפי מידת האשם ואת שאלת ההוכחה על רשלנות חורמת וקבע תשלומים תכופים לנפגעים, מהווה הישג חברתי גדול ויש להתברך בו. אולם, באחרונה התפתחה נטייה להרחבת תחולת החוק מעל ומעבר לכוונה המקורית כפי שבוטאה במפורש בשם החוק, המעיד על הסיכון התעבורתי דווקא: וכן בדברי ההסבר להצעת החוק וכדינונים המפורטים עליה בכנסת. אם תשתרש הרחבה זו, היא עלולה לסכן את עצם קיומו של ההישג שהושג בחקיקת החוק. הצעת החוק המובאת בפניכם באה אפוא למנוע הרחבת-ידו של החוק על נפגעים שנפגעו מ"רכב" שאינו משמש ככלי תחבורה יבשתי או על נפגעים שנפגעו בתאונה שאינה "תאונת דרכים" כמשמעותה המקובלת בציבור, וזאת כדי שלא להטיל על ציבור הנהוגים עול שלא יוכלו לעמוד בו, עול של פיצוי ושיקום נפגעים שנפגעו תוך שימוש ברכבם בצרכים שאינם תחבורתיים, צרכים שמטרתם זרה לאופיו ולתכונותיו של הרכב או תוך שימוש בכלים שאינם כלי רכב למעשה. אין זה רצוני כלל ועיקר כי בעלי רכב מנועי יישאו, כמסגרת תשלומי הפרמיה, בטל הכספי של סיכון שהוא כמיהותו או סיכון תעבורתי, אלא סיכון תעשייתי או חקלאי או כל סיכון אחר.

אדגים דבר באירוע, שנתפרסם לאחר אישור הצעת החוק האמורה על-ידי ועדת השרים לחקיקה. בפסק-דין של בית המשפט העליון בערעור אזרחי 326/80, ומעשה שהיה כך היה: אזרח פלני העמיד טרקטור שבבעלותו בשרה על שפת נחל. באמצעות צינור ובתחתום רב, חיבר את צירו האחורי של הטרקטור למשאבה, הפעיל את מנוע הטרקטור והניע את המשאבה. שאמורה היתה לשאוב מים מהנחל ולהשקות חלקת ירקות. אורחית אלמונית הגיעה לקרבת המשאבה המאלתרת ושערוותיה נתפסו במצמד שהיה מחובר לצינור ולא היה מוגן, ועקב כך נגרמו לה נזקי גוף. בית-המשפט העליון קבע, כי השימוש האמור מהווה שימוש ברכב מנועי כמשמעותו בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, ומכיוון שכך נקבע, כי הנפגעת ניזוקה נזקי גוף כתאונת דרכים והיא זכאת לפיצויים על-פי החוק.

אדוני היושב ראש, יכול אני להבטיחכם, שלא לאירוע כזה, נתכוון המחוקק בקובעו בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים פיצויים למי שניזק נזקי גוף כתאונת דרכים; גם לא לתאונות הנובעות מאותן מכוניות שעשועים כלונה-פרק, גולות נכים,

היור"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, הדין בהצעת החוק הוא דיון אישי. נרשמו כמה חברי כנסת במסגרת זמן של עשר דקות. רשות הדיבור לראשון הדוברים, חבר הכנסת שבח וייס, ואחריו — לחבר הכנסת תופיק טובי.

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אבקש להעיר הערות אחדות בקצור נמרץ. אני מתאר לעצמי שהחוק יגיע לוועדת החוקה, חוק ומשפט, ושם תהיה לי ולחברי ההזדמנות לברר אותו באופן יסודי.

יש לי רתיעה — והייתי שמח אילו הקל עלי שר המשפטים בעניין זה — מצמצום נטייה ראשונית, שהיתה נטייה רחבת-לב בחוק הזה, כתוצאה מלחץ של אינטרסנטים. לדעתי, הנטייה לצמצם כאן אינה במקומה.

אני מתאר לעצמי, שהמקרים שבהם הפרשנות שתניחן ל"כלי רכב" לפי הסטריאוטיפ ששר המשפטים תיאר אותו, יהיו מאוד חריגים, מאוד יוצאים דופן, כגון מכונית שעושים וכדומה, עד כי הייתי מוכן ליטול על עצמי את הסיכון שיהיו כלולים בתוך החוק, והעיקר שלא נצמצם אותו.

אני רוצה לתת דוגמה אפשרית נוספת: קררון שבו נוסעת משפחה. זה סוג קיט, שהולך ונעשה נפוץ בישראל. אגב, לפעמים אין הוא סימן וכיטור מובהק לבורגנות. אנחנו חייבים להגן על כל האזרחים, גם על הבורגנים. אולם יש משפחות גדולות, שאין להן אפשרות לטייל בחוף-לארץ, והן מפצות את עצמן על-ידי רכישת קררון ויוצאות לכינרת או למקום אחר. הכלי הזה בעת מנוחה או חנייה הופך למלון אורחים. אני חושש, שעל-פי ההגדרה המצמצמת הוא יוצא מכלל האחריות של החוק הזה. יש פה שילוב של תחבורה ושל קיט. בשעה שהכלי הזה קשור לרכב נע בדרכים הוא תחבורה; בשעות אחרות הוא מלון, תחליף למלון. לא הייתי רוצה להוציא אותו מכלל מסגרת החוק הזה.

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני התאונה יכולה להיגרם כשהוא חונה?

שבח וייס (המערך):

בריוק כמו לרכב חונה, לרבות במגרש החנייה או בחניון. אלה מקרים מאוד נדירים. אגב, מאותו נימוק שאתה מעיר את הערתך, אני יכול לבוא ולומר: אם כך, מה הסכנה? שכאחד מתוך אלף או אלפיים או רבבה של מקרים אכן יהיה צורך לפצות אנשים שנפגעו, ובנסיבות מאוד מיוחדות ומזוהות? אני מצביע פה על נטייה, אני אומר מראש שלא אתנגד לחוק. נברר אותו בוועדה.

בעניין אחר רציתי לשאול את שר המשפטים והוא יענה לי מהמקום או אחר-כך, לי זה לא משנה. כאן כתוב כך: "תאונת דרכים — מאורע שבו נפגע אדם נזק גוף". מדוע רק נזק גוף? מדוע לא נזק? לא מעטים המקרים שכתוצאה מתאונת דרכים האדם נזקק נזק נפשי קשה מאוד. אגב, בכל נזק גוף יש גם נזק נפשי.

יאיר צבן (המערך):

לפעמים גם להיפך.

שבח וייס (המערך):

בסדר. אבל יכול להיות מקרה, שבו יש הלם או נזק שאינו נופל לתוך ההגדרה של "נזק גוף". ייתכן מאוד, שמתוך חוסר הניסיון שלי בתחום המשפטי הפרקטי, אני יודע את התשובה על כך. אודה לשר המשפטים אם הוא יבהיר לי את העניין.

יאיר צבן (המערך):

אולי "נזק בריאותי"?

שבח וייס (המערך):

נזק, אני מוכן גם לקבל "נזק בריאותי". על כל פנים, אני בעל ניסיון בנושא תאונות דרכים. היתה לי אפשרות לשהות חודשים רבים במחיצתם של נפגעי תאונות דרכים, ואני יודע שחלק מהם נפגע פגיעה נפשית קשה מאוד בתאונה או פגיעה נלווית לנפגי הגוף. תודה רבה.

היור"ר מ' כהן-אבידן:

תודה לחבר הכנסת שבח וייס. רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי — איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת צירלי ביטון — איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, ואחריו — לחבר הכנסת משה שחל.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, להצעת חוק זו כבר היה גורל לא נעים במליאה כאשר היא הועלתה על-ידי שר המשפטים.

שבח וייס (המערך):

היתה לה תאונת דרכים.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

כן, כמו שאומרים: היא עלתה על הבנקט והיתה לה תאונת דרכים.

אני חושב, שאילו העמידו היום את הצעת החוק להצבעה, היה יכול להיות לה אותו גורל, והתוצאה היתה אותה תוצאה.

שר המשפטים מ' נסים:

לא, היינו מגייסים.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

יכול להיות. אדוני שר המשפטים, היית יכול אולי לגייס קולות, אבל ספק אם היית יכול לגייס יותר נימוקים.

אני עדיין בדעה, שהחוק הזה אינו משפר את המצב אלא מרע אותו. הוא מצמצם הלכה שהונהגה לפני כמה שנים. אבל, לא אתנגד שהחוק יעבור לוועדה ושם נקיים כאמת דיון מעמיק; שנבצר מאתנו לקיים אותו במליאה. אני מקווה שיושב-ראש הוועדה, כמנהגו, יאפשר להזמין נציגים משפטיים, עורכי-דין, כדי שנוכל ללכך את הבעיה בצורה יסודית ביותר ונוכל גם לקבל הסבר מדוע רוצים לצמצם הנחיה חוקית, שלפני שנים מספר הרחבנו אותה בספר החוקים.

אולם, אדוני שר המשפטים, תהיה ככל שתהיה התוצאה של העבודה בוועדת החוקה, חוק ומשפט, צריך שיהיה ברור שינהגו ככל התביעות התלויות ועומדות היום בפני בתי המשפט לפי החוק הקיים כרגע זה. אנחנו לא נוכל לשלול זכויות. גם אם נצמצם את החוק בבוא העת, של אנשים המתדיינים כיום, אני חושב שדבר זה צריך יהיה להבטיח בחוק, כאשר הוא יתקבל ובצורה שהוא יתקבל, ולהגיד שהוא אינו חל על משפטים התלויים ועומדים.

לעצם העניין, חלק מההשגות העלה חבר הכנסת שבח וייס, ואני הייתי יכול להוסיף כהנה וכהנה. בדברי ההסבר עצמם מופיעה ההוכחה-שיש כוונה לבטל את החידוש ולצמצם את ההלכה החדשה המרחיבה. למעשה אנו לוקחים דבר שחשבנו אותו לטוב ולנכון מבחינת ההקלה על ההתדיינות בבתי-המשפט, ההקלה על אנשים שזוהקו בתאונות דרכים, החשש הטיפול; ובמקום להרחיב את היריעה, אנו מצמצמים אותה.

חוברת ל"ג, ישיבה ק"ט

— הצעת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 5):  
הצעת חוק הגנת הצומח (תיקון מס' 3) —

שר המשפטים מ' נסים:  
אחרי שנתיים?

משה שחל (המערך):

כן, כך זה, לצערי הרב. לאחרונה, אדוני שר המשפטים, אף שבעבר בית המשפט בחיפה היה אחד מבתי המשפט המהירים, הוא הפך להיות לבית-משפט עם תיקים רבים הממתנים בתור. לא אדבר על תל-אביב, אפתיע ואומר שדווקא בתל-אביב המצב לאחרונה טוב יותר, ויש הקלה מסוימת, אבל בית המשפט בבאר-שבע, שהיה ידוע כבית-משפט מהיר וחיפשו דרך להגיע אליו, סתום בתיקים.

מדוע צריך אני לתת לאדם זה, שנפגע וזקוק לטיפול ולפיצוי, להמתין תקופה ארוכה? לכן, לדעתי, צריך להחזיר את הצעת החוק לממשלה. אני רואה כל הצדקה לקבל הצעת חוק זו, לא בגלל מצבן של חברות הביטוח ולא בגלל הבעיה שאינה כה חמורה, אני מציע להחזיר את הצעת החוק לממשלה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת משה שחל. אני שואל את כבוד שר המשפטים אם הוא רוצה להשיב.

שר המשפטים מ' נסים:

לא, אני משיב. אני מציע להעמיד את הצעת החוק להצבעה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, לפנינו הצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט והצעה להחזיר אותו לממשלה. נעבור להצבעה.

#### ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק  
לדיון בוועדת החוקה, חוק

ומשפט

— רוב

— מיעוט

ההצעה להעביר את הצעת חוק פיצויים  
לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 5).  
התשמ"ב — 1982. לדיון בוועדת החוקה, חוק  
ומשפט נתקבלה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

כבוד קולות הוחלט להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

אבל, מכיוון שסיכמנו שנלבן זאת בוועדת החוקה, חוק ומשפט, אני לא אפרט כאן וגם לא אתנגד להעברת החוק לוועדה, ככפוף לכך שאשמע מהשר שחוק הזה, כשיתקבל, לא יפגע בחביעות תלויות ועומדות. תודה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת וירשובסקי. רשות הדיבור לאחרון הנואמים בדיון זה — חבר הכנסת משה שחל.

משה שחל (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני הייתי בדעה שאין מקום להעביר את החוק לוועדה, ועתה נשארתי בדעתי ואף התחזקתי בה.

אני רוצה לומר לשר המשפטים, כי אני הפכתי והפכתי בניסוח וגם בבעיה עצמה, שהוא עורר כאן, ואפילו הבאתי בחשבון את מצבן של חברות הביטוח, אולם, אני מצטער לומר, שאינני מוצא סיבה או הצדקה לשנות את המצב הקיים.

הבסיס והיסוד של חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים בא, למעשה, למנוע סבל מיותר מאדם שנפגע. ההנחה היתה שבנושא זה, שבו יש כלי מנועי העלול לגרום נזק לאדם, אין האדם צריך לעמוד, בעיקר בתקופה הקשה שלו כשהוא נפגע והוא נכה, בסבל כה רב, כאשר מולו עומדים אינטרסים חזקים המיוצגים על-ידי חברות חזקות, שלעתים מתעללים בו, לפעמים מביאים אותו לידי כך שיוותר ויגיע לכלל פשרה בגלל מצבו הכספי והנזק שנגרם לו.

אילו היתה לנו היכולת לבטח אדם ביטוח מלא לכל נזק שייגרם לו, בין שהוא נפגע כתאונת דרכים, בין שהוא נפגע כתאונה אחרת, ובין שמדובר בעקרת-בית — זה היה הדבר האידאלי, ולדעתי השאיפה צריכה להיות בכיוון זה. מדוע צריך לצמצם? מדוע דווקא כלי נגרר, אם הוא גרם לתאונה —

שר המשפטים מ' נסים:  
אנחנו לא מצמצמים.

משה שחל (המערך):

אנחנו בהחלט מצמצמים. אדוני שר המשפטים, עם כל הכבוד, אדוני מכהן כבר תקופה די ממושכת כשר המשפטים והוא שכת, כנראה, מה קורה בבתי-המשפט, מה הבעיות, כמה זמן עובר עד שמגיעים לדון בחביעה, המצב הוא כזה שחוק נזקין — זה תלוי במקום שבו מגישה התביעה — מגיע לדיון לקדם-משפט, בחיפה למשל, במקרה הטוב אחרי שנתיים.

#### ח. הצעת חוק הגנת הצומח (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982\*

(קריאה ראשונה)

"תיקון סעיף 1: בסעיף 1 לחוק הגנת הצומח, התשט"ז — 1956, בסופו יבוא: 'חומר כימי' — לרבות מיקרואורגניזמים."

חוק הגנת הצומח, התשט"ז — 1956, מסדיר על-ידי תקנות את נושא המכירה והשיווק של תכשירים כימיים שנועדו לביעור נגעים בצומח. כמו כן, מסדיר על-ידי תקנות גם נושא רישום התכשירים ומתן תעודות רישום.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, אנו יוגשים לסעיף הבא: חוק הגנת הצומח (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982, בקריאה ראשונה. את החוק יביא סגן שר החקלאות.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מחבד להביא את חוק הגנת הצומח (תיקון מס' 3), התשמ"ב — 1982.

\* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1588).

## ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הצעת חוק הגנת הצומח  
(תיקון מס' 3), התשמ"ב—1982, לדיון  
בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:  
פה-אחד הוחלט להעביר את החוק לוועדת הכלכלה.

יחזקאל זכאי (המעורך):  
אתה רואה, אדוני היושב-ראש, סגן שר החקלאות פסח  
גרופר מצליח להעביר הכול פה-אחד.

היו"ר מ' כהן-אבידב:  
מה לעשות, בחקלאות יש, כנראה, הסכמה כללית.

ובכן הוחלט להעביר את החוק לוועדת הכלכלה להכנתו  
לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חברי הכנסת, הישיבה הבאה תתקיים, אם ירצה ה', מחר  
בשעה 11:00. הישיבה נעולה.

החוק המקורי העניק לשר החקלאות פיקוח על שיווק  
התכשירים הכימיים. השר רשאי להסדיר, לאסור או להגביל את  
השימוש בחומרים כימיים במקום שימצא שקיימת סכנה לבני  
אדם, לבעלי חיים ולצמחים.

בשנים האחרונות השתמשו למטרות הדברה, נוסף על  
תכשירים כימיים, בתכשירים שמקורם בחיידקים. בנגיפים  
ובפטריות. נוסף על כך, יש תכשירים אחרים של נגיפים  
ופטריות במצב של ניסוי מתקדם והם מיועדים למטרות שונות  
של הגנת הצומח.

לאור התפתחות חדשה זו, מטרת החוק המוצע היא  
להרחיב את תחולת החוק גם על תכשירים מיקרואורגניזמיים.

אני מציע, אדוני היושב-ראש, להעביר את הצעת החוק  
לוועדת הכלכלה האמונה על החקלאות.

היו"ר מ' כהן-אבידב:  
תודה לסגן שר החקלאות. חברי הכנסת, לחוק זה לא  
נרשמו חברי כנסת לדיון. ובכן, לפנינו הצעה אחת, להעביר את  
החוק לוועדת הכלכלה להכנתו לקריאה שנייה ולקריאה  
שלישית. מי בעד העברת החוק לוועדת הכלכלה?

הישיבה ננעלה בשעה 17:35